O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV №
2002-2003

ИНСОН ВА ҚОНУН

«Ҳаёт ва қонун» юридик журналининг ижтимоий-ҳуқуқий газетаси
1995 йил 1 сентябрь нишона сони

Ҳуқуқий давлатнинг асосий белгиси - барча фуқароларнинг қонун олдида тенглиги, Конституция ва қонунларнинг устунлиги таъминланишидир.

И.А.КАРИМОВ

ТАНТАНАЛАР ЭЛ КЕЗАР БУГУН !

Муҳаррир минбари

МАСЛАҲАТЧИ... ТАЯНЧ... МАДАДКОР...

«ИНСОН ВА ҚОНУН»...

Биз уни шундай атадик. Бамисоли туғилган чақалоққа исм қўйгандай. Яхши ният қилдик, эзгулик тиладик. Йўллари равон, нурафшон бўлсин, дедик. Кишиларнинг манфаатини қонуний ҳимоя қиладиган, фуқаролар ҳуқуқларини муҳофаза этган ҳолда адолат учун дадил курашадиган газета бўлсин, дея истак билдирдик.

Азиз ГАЗЕТХОН!

Муҳтарам замондош! Мана қўлингизда тамоман янги, эндигина дунёга келган газета «Инсон ва қонун». Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг газетаси. «Ҳаёт ва қонун» юридик журналига издош, ҳамфикр газета. Унинг намуна сони чоп этилаётганда биздан «Илгари бундай газета бўлганми?» деб сўрашганди. Биз «Йўқ, бўлмаган» дедик. Мустақиллик шарофати билан Ўзбекистон ўзининг илк ҳуқуқий газетасига эга бўлди. Унинг қалдирғоч сони ўқувчилари қўлига бориб тегди. У қўлга теккач, газетхон албатта, ҳар бир саҳифасини шошилинч варақлаб, сарлавҳалари, рукнларига кўз югуртириб чиқади. Хажми кичик бўлгани билан мазмун-мундарижаси кенг ва хилма-хил бўлган газета ўз олдига улкан мақсадлар қўйган. Илгари, собиқ Иттифоқ даврида Ўзбекистон учун ўз юридик газетасини чиқариш, халқнинг дарди, ташвиш-ўйлари ҳақида фикр юритиш хаёлий гап эди холос. Одамлар ўз ҳақ-ҳуқуқларини сўраб Москвага ёзардилар, умид билан жавоб кутардилар. Адолат шабадасига интизор бўлардилар. Иншооллоҳ! У кунлар ортда қолди. Энди кишилар дардига қулоқ тутадиган, уларнинг ҳуқуқ манфаатларини ҳимоя қиладиган «Инсон ва қонун»дек юридик газета бор. Унга ҳар бир киши обуна бўлиши мумкин. Унга каттаю-кичик, ишчи-деҳқон, олиму-ўқитувчи, ҳамма-ҳамма ўз ташвиш-ўйлари, туриш-турмушлари ҳақида ёзиши, мурожаат қилиши мумкин. Газета инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилади, адашганларни тўғри йўлга солади, мухтожларга маслаҳатгўй, таянч ва мададкор бўлади.

Одамлар юридик маслаҳат олиш учун ёки адолат истаб қайсидир идораларнинг эшигида сарғайиб туришар. Бир оғиз гап сўраш, маслаҳат учун пул тўлашар. Лекин газета беминнат хизматкор, дастёр. Унинг «Саволингизга жавоб», «Сўраган эдингиз» рукнларининг ўзидан Сизнинг барча юридик муаммоларингизга жавоб топилади.

Кундалик ҳуқуқий доиралардаги ўзгариш ва янгиликлар, хабарлар, турли касб кишилари ҳаётидан репортажлар, айниқса, суд, прокуратура, ички ишлар вазирлиги ходимлари фаолиятига доир саҳифалар газетхонда қизиқиш ҳосил қилади, деб ўйлаймиз.

Республикамиздаги адлия бошқармалари, никоҳ уйлари, нотариуслар фаолиятидаги ўзгариш ва янгиликлар солиқ инспекциялари фаолиятидан репортажлар газета мавзуларидан бири. Агар сиз чет эл полицияси, суд, прокуратура органлари ҳақида мақолалар, қизиқарли учрашувлар ўқимоқчи бўлсангиз, марҳамат, истагингиз бажо келтирилади.

Юридик газетамизнинг бағри кенг. У бошқалар амалга ошиpолмаган ишларни рўёбга чиқара олади. Дардингизга қулоқ тутади, ёрдам беради. Сиз ўзингизни ноҳақ жабрлаганлар, мол-мулкингизга, эҳтимол ҳаётингизга, оилангизга тажовуз қилган нусхалар ҳақидаги фельетонлар, танқидий-ҳажвий мақолаларни ўқиб боришингиз мумкин. Ўзингиз яшаётган қишлоқ, маҳалла ё туманда содир бўлаётган қонунбузарликлар ҳақида бир энлик хат йўлланг, олам гулистон. Мухбир етиб боради, сизни ўз ҳимоясига олади.

«Инсон ва қонун» тадбиркорлар, ишбилармон бизнесменларни ҳам унутгани йўқ. Мана ҳар бир кунимизда ўзига хос бир ўгариш. Турмуш тарзимиз ўзгариб бормоқда. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариб, хусусийлаштириш жадал суратларда олиб борилмоқда. Унинг натижасида давлат хўжаликлари ҳамда ташкилотлари, корхоналари ўрнида жамоа, ширкат хўжаликлари, уюшмалар ва ҳиссадорлик жамиятлари, хусусий ишлаб чиқариш тармоқлари вужудга келмоқда. Хориждан келтирилаётган ва ўзимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг хилма-хиллиги, сифати собиқ Иттифоқ давридаги кишиларнинг тушига кирган эмас. Бу мустақил Ўзбекистонимизнинг бозор муносабатларига қўйган дастлабки одимлари холос.

Албатта, ҳар битта маҳсулот ўз вақтида харидорига етиб бориши керак. Айни чоғда маҳсулот ишлаб чиқарувчи ҳам, сотувчи ҳам, ҳуқуқий кафолатланган бўлиши лозим. Ана шунда сиз бу борадаги барча муаммоларни «Инсон ва қонун» газетаси орқали ҳал этишингиз мумкин. Яъни, газетадан юридик маслаҳат олишингиз, ўз маҳсулотингизни реклама қилиб, харидорингизни топишингиз мумкин бўлади. Реклама - Сиз истаган ва сўраган шартларда бажарилади.

Газетамиз энг аввало, инсонпарварлик газетаси. У ўз ўқувчиларининг қувончли дамларида «қамичдан бел боғлаб» хизмат этишга тайёр. Бир газетхон қирқ ёшга ё эллик, олтмишга тўлар, яна бировнинг хонадонида қўш байрам: келин тушириш, хатна тўйлари, давлатимиз томонидан мукофот олганлик тантаналари... Ана шундай унутилмас маросимлар газета саҳифаларида ёритилишини истаган ўқувчилар Тошкент-47,Сайилгоҳ кўчаси, 5-уйга мурожаат этишлари мумкин. «Инсон ва қонун» юридик газетамиз хизматингизга тайёр!

Азиз газетхон!

Қўлингиздаги «Инсон ва қонун» газетаси қалдирғоч газета. У бизнинг Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг тўрт йиллигига байрам совғамиз. Одамлар қалбидаги эзгулик, улуғлик барқарор бўлсин! Насиб этса 1996 йилнинг январь ойидан бошлаб ана шу эзгулик мазмунлари сочилган газетамизни узлуксиз ўқиб турасиз, деган умиддамиз. «Инсон ва қонун» газетамиз қалбингизга, хонадонингизга нурафшонлик бахш этиб турсин!

ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ИСТИҚБОЛИ

Истиқлол одимлари

Ўзбекистоннинг мустақиллиги эълон қилинганига тўрт йил тўлаётган бугунги кунда бу тарихий акт Республика аҳолисининг энг фараҳбахш, тантанавор кайфияти билан уйғундир. Уларнинг эзгу орзу-умидлари бўлмиш мустақиллик Ўзбекистон халқларининг мустақил, эркин тараққиёт йўлидаги ғоят оғир курашининг ҳайрли якунидир. Шунинг учун ҳам биз, Ўзбекистон суверенитети ташкил топишининг шоҳиди бўлган кишилар ҳамда келажак авлод бу курашнинг бутун мушкулотини, гарчи у тарихнинг бир кунига тааллуқли бўлса-да, тўла англамоғимиз даркор.

Бахтимиз шундаки, мустақил Республикамизда бу жараён тинчосойишта ўтди. Аммо, йиллар давомида таркиб топган иқтисодий алоқаларнинг узилиши муайян қийинчиликларни, оғриқли нуқталарни юзага келтирди. Бу эса ўз навбатида ёш давлат олдига кўп асрли тарихий тараққиётда ҳали учрамаган янгича йўлларни излаб топишни, жамият организмидаги оғриқли нуқталарни даволашни, шу орқали мамлакатнинг умуминсоний ривожланиш сари силжишини таъминловчи муаммоларни ҳал этишни кўндаланг қилиб қўйди.

Республиканинг мустақилликка эришиши тарихий жараённинг муқаррар натижасидир. Ўша йиллар воқеаларига назар ташлашнинг ўзиёқ Ўзбекистоннинг суверенитет масаласини амалий тарзда кўндаланг қўйган дастлабки Республикалардан бири бўлганлигини кўрсатади. Ўша йиллар ҳужжатларини диққат билан ўрганиш суверенитет ғоясини изчил амалга ошириш Республика раҳбарияти қабул қилган барча қарор ва дастурларнинг асоси бўлганлигини англатади. Шунинг учун ҳар бир мамлакатнинг ўзига хос анъанавий ҳаёти, турмуш тарзи, касб-корига мос келадиган йўлни аниқлаб белгилаб берадиган ҳаракат дастурини яратиш унинг тараққиётидаги дастлабки ва энг мураккаб қадамдир. Бундай ҳаракат дастурсиз давлат ҳудуди уммонида компассиз бошқарилаётган кемани эслатади.

Президент И.А.Каримов бу ҳақиқатни ҳаммадан олдин чуқур идрок этган ҳолда, Республикамиз мустақиллигини янада мустаҳкамлаш, унинг иқтисодиётини тараққий эттириш тамойилларини ишлаб чиқди. Ўз асарлари ва нутқларида ўтиш даври қийинчиликларини халқимизга рўйи-рост айтиб, мамлакатнинг ҳозирги ривожланиш ҳолати ва олдимизда турган долзарб вазифаларни ҳар томонлама изоҳлаб берди. Хусусан унинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» рисоласи жуда катта илмий-назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлди. Ушбу китобни ҳеч муболағасиз мамлакатимиз бугунги тараққиётининг ҳаракат дастури, дейиш мумкин. Унда баён этилган асосий ғоялар ва қарашлар эса юртбошимизнинг «Ўзбекистон - келажаги буюк давлат» ва «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг», «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларини чуқурлаштириш йўлида» китобларида ҳар томонлама ривожлантирилди. Масалан, биринчисида Ўзбекистонни келажакда демократик ҳуқуқий ва ривожланган давлатга айлантириш имкониятлари асослаб берилган бўлса, охиридаги рисолада миллий истиқлол мафкурасини яратиш ва уни ҳаётимизга татбиқ этиш зарурати масалалари ишлаб чиқилди.

Мустақил Ўзбекистонда янги демократик-ҳуқуқий давлатга асос солинмоқда. Қисқа вақт ичида давлат ва ҳуқуқ масалаларига, фуқаролик жамиятига эътибор, айниқса, ҳуқуққа нисбатан муносабат тубдан ўзгарди. Қонуннинг устиворлиги, яъни ҳаётда қонуннинг ҳал қилувчи ролининг тан олиниши муҳим аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам мустақил Ўзбекистонда аввалги қонунлар тизимидан фарқ қиладиган янги қонун тизими яратилмоқда. Бу борада юксак демократик ғоялар ва таълимотлар асосида қабул қилинган Конституция ва 200дан ортиқ қонунларни ва қарорларни мисол қилиб кўрсатиш кифоядир. Конституция ва қонунлар фуқаролик жамияти, давлатнинг ҳуқуқий пойдеворини ташкил этди.

Демократик жамият ва давлатнинг халқаро миқёсда эътироф этилган тамойиллари; инсоннинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириши, уни амалга ошириши, озчиликнинг кўпчиликка бўйсуниши; фуқароларнинг тенг ҳуқуқлиги; қонуннинг устиворлиги; давлат ҳокимият органларининг сайланиши ва уларнинг ўз сайловчилари олдида жавоб ёки ҳисоб беришлари шулар жумласидандир.

«Биз шунчаки демократик жамият эмас демократик одил жамият қурмоқчимиз, - деди Ислом Каримов. - Адолат ва ҳақиқатга интилиш эса, халқимиз табиатининг энг муҳим фазилатларидан биридир... « Адолат ва ҳақиқат ўтмишда давлат раҳбарларини танлаш ва уларни жой-жойига қўйишда исломий қоидалар ва шариат низоми бўлиб хизмат қилган. Ана шу маънода бугунги давлат қурилишида ҳамда қонунлар қабул қилишда адолат ва ҳақиқат тушунчаларини эътиборга олмасак, асрлар давомида орзу қилган адолатли жамият ва давлатга эриша олмаймиз.

Сиёсий сарҳисоб шуни кўрсатдики, ўтган алғов-далғовли жараёнларни ва зудлик билан кўрилган чора-тадбирларни эсласак, Президентимизнинг асосий мақсади тинчлик ва барқарорликни таъминлаш орқали мустақилликни мустаҳкамлаш бўлганлигини англаб етамиз. Шундай экан, бизга фақат тинчлик ва барқарорлик керакдир. Биз бўлар-бўлмас гуруҳбозлик ва маҳаллийчиликка қақшатгич курашиб, ҳаётимизга ўтмиш авлодларимиздан мерос бўлиб қолган маънавиятни татдиқ этишимиз зарурдир. Туркистон халқлари ана шу маънавиятдан келиб чиқиб биргаликда, бир мақсадни кўзлаб ҳаракат қилмас эканлар, орамизга низо уруғини сочувчилар ўзлари учун қулай вазиятни кутиб пайт пойлаб ётибдилар.

Президентимиз И.А.Каримов қаерда, қандай учрашувларда қатнашмасин, «орқага қайтиш йўқ», мустақил Ўзбекистон давлатининг йўли битта - мустақилликни мустаҳкамлаб олға бориш» деб, қайта-қайта такрорлаяпти. Шундай экан, мустақил Ўзбекистон Республикасига давлат ва ҳуқуқнинг демократик тамойиллари асосида шаклланиши ва такомиллашишини энг илғор сиёсий ва ҳуқуқий таълимотлар асосида амалга оширилаётганлигини ҳаётимизнинг ўзи тасдиқламоқда. Буни биз қўшни мамлакатлар ҳаётида содир бўлаётган сиёсий-ҳуқуқий воқеалар билан қиёслашимизда ҳам кўрамиз

ТАҲРИРИЯТ.

ҚАДРЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

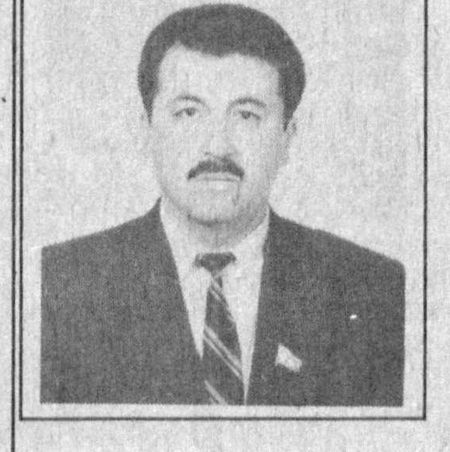

Истиқлолимизнинг дастлабки кунлариданоқ давлатимиз демократик ҳуқуқий жамият қуриш йўлини танлаб, унинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий асосларини вужудга келтиришга фаол киришди. Юртбошимизнинг ўзоқни кўзлаб чиқарган фармони билан ҳаётга йўлланма олаётган «Инсон ва қонун» газетасининг илк сони адлия органларининг роли ва масъулиятини янада ошириш, қонунчилик фаолиятини кучайтириш, аҳолининг ҳуқуқий билим даражасини, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини юксалтириш йўлида муҳим омил бўлиб қолади.

Бугун қўлингизга нишона сони етиб борган «Инсон ва қонун» газетаси зиммасига ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳаларини, биринчи навбатда ҳуқуқ, қонунчилик масалаларини, шу билан бирга омманинг ҳуқуқий билими ва маданиятини ошириш, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, етук ҳуқуқшунос мутахассислар тайёрлашга кўмаклашиш ҳамда ҳуқуқий меросимизни, ривожланган мамлакатлар тажрибасини ёритиб боришда масъулиятли вазифалар юкланган.

Шу боис жонажон Ватанимиз мустақиллигининг 4 йиллиги бўсағасида яна бир муҳим воқеа - янги ҳуқуқий нашримиз ҳаммамизга қутлуғ бўлсин!

Эркин ҲАЛИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси.

МУҲТАРАМ МУШТАРИЙЛАР!

Мустақил Республикамиз истиқлолининг қутлуғ 4 йиллиги байрами арафасида Адлия вазирлиги яна бир савобли ишга қўл урди. 1996 йилнинг январь ойидан бошлаб «Ҳаёт ва қонун» юридик журнали қошида «Инсон ва қонун» деб аталадиган газета чоп этиладиган бўлди. Қўлингиздаги газета ушбу нашрнинг нишонасидир. Янги газета ўз саҳифаларида ҳуқуқий маърифатпарварлик ва халқимиз орасида ҳуқуқ тарғибот ишларининг савиясини янада юксалтириб боришга қаратилган долзарб мавзуларни ёритиб боради.

Бу газетанинг халқимиз ҳаётида ёрқин ўзгаришлар содир бўлаётган ҳозирги кунда газетхонлар диққатига ҳавола қилинишининг ўзида ҳам чуқур рамзий маъно бор. Чунки асрлар силсилалари оша порлоқ келажак сари ривожланаётган бизнинг мамлакатимиз, фақат ҳозирги кунда ҳуқуқ-тартибот ва қонунларини шакллантиришда забардаст қадамларини қўя бошлади. Аммо ишончимиз комил - мазкур газета тўғрисида ҳали кўпдан-кўп фикрлар билдирилади. Шубҳасиз, мазкур газета узоқ даврлар оша сўз ва иш бирлигининг ёрқин намунаси бўлиб қолажаклигига ишонамиз.

Ўз қонунчилигини шакллантираётган ва ҳуқуқий демократик давлат сари қадам қўяётган мустақил Республикамиз ҳуқуқий ҳаётини ёритиб бориш, қонунчилик муаммолари ва уларни ҳал қилиш йўллари, фуқаролар ҳуқуқий онгини шакллантириш борасида «Инсон ва қонун» газетасининг ташкил этилиши айни муддао бўлди.

Ушбу шарафли ва масъулиятли ишда газета муҳарририятига улкан муваффақиятлар тилайман.

Алишер МАРДИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Адлия вазири

Сессиядан сессиягача

АДОЛАТ ҲАМИША ҲУКМРОН

Мен биринчи иш куним - меҳнат ҳаётимни оддий тракторчиликдан бошлаганман. Ўшанда 1958 йил эди. Бизнинг Музробод туманидаги «Янгиобод» хўжалиги Сурхондарё вилоятида ўз тирикчилигини бир нави ўтказиб келаётган хўжаликлардан бири ҳисобланарди. Қишлоқларга ичимлик сув келмаган, кўчалар қишда лой, ботқоқ, туман марказига кўпроқ от-аравада бориларди. Хонадонларда электр чироқлар йўқ...

Ўша кезларда ҳам қонунлар бор эди. Депутатлар сайланарди, ҳисоботлар бўлиб турарди. Лекин... кимлар фойдасига? Сессияларда эса ўша-ўша гап..Содда деҳқонча айтганда, нонни кетмон чопганлар ейдиган замонлар келди. Меҳнатнинг қадри ошиб, мулкка, ишлаб чиқариш маҳсулига бўлган муносабатлар ўзгарди. Халқимиз ўз ҳақ-ҳуқуқини таний бошлади. Бу мустақиллик шарофати, юртбошимиз Ислом Каримов олиб бораётган иқтисодий-сиёсатнинг халқчиллигидан. Ана шу халқчиллик ва ҳақпарварлик туфайли қисқа муддат ичида улкан янгиликлар рўй берди.

Мустақиллигимизнинг тўрт йиллиги нишонланаётган бугунги кунда Олий Мажлиснинг III сессияси бўлмоқда. Ўтган сессияларнинг ютуғи бу - мустақиллигимизни мустаҳкамлаш ва мамлакатни маълум бир дастурлар асосида бошқаришда истиқболимизни таъминлайдиган қонунларнинг қабул қилинганлигидадир.

Олий Мажлиснинг I сессияси улкан тарихий ишларни бажарди. Мамлакатнинг мустақил ҳуқуқий демократик давлат қурилишига биринчи пойдеворни қўйди. Бу жараёнда депутатларимиз жуда катта ишларни амалга оширдилар.

Шу вақтгача 250 га яқин ҳаётий қонун сессия муҳокамасига қўйилиб тасдиқдан ўтди. Шу қонунлар асосида республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари чиқди.Айтмоқчиманки, депутатларимиз ўз йўлбошчилари - президентимиз Ислом Каримов раҳбарлигида шунчалар адолатли, халқпарвар қонунларни ишлаб чиққан эканларки, ҳозир уларнинг амалдаги ифодасини кўриб турибмиз. Мана бир мисол. Илгари юқоридан буйруқ бериш, партократия, давлат плани ҳақида жуда кўп гаплар бўларди. Юқорининг измидан чиқилмасди. Оқибати сизга маълум. Мулк эгасиз, ўғирликлар кучайди, назорат қилиб ҳамма ишни ўз зиммасига олган давлатнинг эса тагига сув кетди. Олий Мажлис сессиясида «Ер тўғрисида»ги, мулкчилик ва мулкий муносабатлар, хусусийлаштириш, тадбиркорликни ривожлантириш, солиқ сиёсати ҳақидаги, банк тизимлари борасидаги ва бошқа ўнлаб қабул қилинган қонунлар бозор муносабатларига кириб бораётган мамлакатимиз учун ҳаётий зарурат эканлигини кўрсатди. Республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллиги арафасида бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг III сессиясигача бажарилган ишлар салмоқли. Биргина бизнинг Музробод туманида, қолаверса, менинг депутатлик округимдаги 7 та жамоа хўжалигига табиий газ келтирилди, учта аҳоли пунктига 400 кмдан зиёд газ, 280 кмдан ортиқ ичимлик суви қувурлари тортиб борилди. «Янгиобод» жамоа хўжалигига иккита насос станцияси қурилди, «Беш қўтон», «Ат Термизий» хўжаликларида темирйўлни кесиб ўтадиган ўтиш йўллари қурилди.

Истиқлолимизнинг буюк қудратидан яна бири шуки, у ўз заминимизнинг табиий бойликлари, имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш ҳуқуқини берди. Илгари бўлмаган ҳуқуқ ҳозир биз депутатларга катта куч бағишлади. Бунинг натижасида Бойсун туманидаги қуйи хўжаликларни ичимлик ва суғориладиган сув билан таъминлаш мақсадида 1700 метр узунликдаги Паданг-қайроқ тоғ ости йўли лойиҳалаштирилиб, тез орада тоғ ости йўлини қазиш ишлари бошланиб кетди. Ҳадемай Бойсун тоғи орқали сув қувурлари ўтказиш ишлари якунланади.

Мана бизнинг туман дон маҳсулотлари комбинати қошида бир кеча-кундузда 50 тонна шолини қайта ишлайдиган гуруч заводи, 50 тонна омухта ем ишлаб чиқарадиган корхона қуриб ишга туширилди. Бу эса ортиқча сарф-харажатлар бўлишининг олди олинди деган гап. Бундан ташқари биз йилига 45-50 минг тонна ғаллани қабул қилиш ва сақлаш имконига эгамиз. Ўз еримиз, ўз мулкимиз қонун йўли билан таъминлангандан кейин тезроқ ва кўпроқ даромад кўришни истаймиз. Биз комбинат ишчи-хизматчиларини сарҳил ва арзон гўшт-сут маҳсулотлари билан таъминлаш мақсадида корхонамиз қошида ёрдамчи хўжалик ташкил қилганмиз. Бу хўжаликда 450 бош қорамол, 16 бош йилқи, 150 бош қўй боқилмоқда. Бундан ташқари 0,6 гектарлик лимонзор, 25 гектарлик ташландиқ жарлик жойда боғ барпо қилинди. Буларнинг ҳаммаси ишчиларимиз учун!

Чет эл сармояларини кўпроқ жалб этиш... дедим. Ишлаб чиқаришни жаҳон тизимига олиб чиқиш учун хорижий ишбилармонлар ёрдами керак, албатта. Чет элнинг илғор технологияси, маблағи биз учун ўтиш даврида муҳим ёрдам. Шу мақсадда биз Швейцариянинг «Бюлер» фирмаси билан ҳамкорликда 100 тонналик гуруч цехи қуришга шартнома туздик. Корхонага керакли ускуналарни олиш ҳаракати бошланди. Музработ тумани аҳолисини узлуксиз иссиқ нон билан таъминлаш учун комбинатга кечаю-кундуз беш тонналик нон маҳсулотларини таъминлаб берадиган Олмониянинг «Винклер» фирмаси ускуналарини олиб келдик. Кечаю-кундуз 50 тонна ун ишлаб чиқарадиган цех ишга туширилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг III сессиясида муҳим масалалар кўтарилди. Ўтган II сессиядан бугунги анжумангача бажарилган ишлар, қонунлар ижросининг таъминланиши таҳлил этилди. Қабул қилинган янги қонунларнинг ҳаётийлигини таъминлаш юзасидан тегишлича қарорлар қабул қилинди. Айтмоқчиманки, бугунги депутат у қайси касб эгаси бўлмасин, аввало қонун билан ишлайди, ўз ишига қонуний ёндашади. Қонун ҳурмат қилинган, адолат билан ёндашилган жойдагина ҳақиқат қарор топади, турмуш яхшиланиб бораверади.

Қонунларимизнинг устиворлигини таъминлашда биз депутатлар масъул эканлигимизни унутмайлик.

Қурбон АМИРҚУЛОВ,
Сурхондарё вилояти,
Музробод тумани
дон маҳсулотлари
комбинатининг
бош директори,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси депутати.

ҲУҚУҚ ВА ТАРТИБОТ МУШТАРАКЛИГИ

Қашқадарё вилояти ички ишлар бошқармасининг бошлиғи, милиция подполковниги Комил ҚУРБОНОВ билан журналист Исмоил АМИРҚУЛОВ суҳбатлашди.

– Комил Азимович, вилоятда жиноятчиликка қарши курашнинг умумий аҳволига тўхталиб ўтсангиз?

– Мамлакатимиз иқтисодий, сиёсий қудратини мустаҳкамлашда милициянинг роли катта. Ҳар қандай жамиятда халқ мулкига чанг солувчилар бўлганидек, бизнинг мамлакатимиз ҳам бу иллатлардан ҳоли эмас. Жамоат ва шахсий мулкка кўз олайтирувчиларни, босқинчилик ва товламачилик, фирибгарлик билан шуғулланувчиларнинг пайини қирқиш, турмуш тарзимизни бузувчи бу ёт иллатлар билан омонсиз курашиш, уларнинг томирини қуритиш биз ички ишлар ходимларининг бош вазифамиздир. Бу соҳада вилоятда бир мунча ишлар амалга оширилди. Бу, етук мутахассис ходимларни танлаш, жой-жойига қўйиш, хизмат интизомини мустаҳкамлаш, қонунчиликка риоя қилиш оқибатида эришилаяпти. Одатда жиноятчиликка қарши курашдан аввал унинг олдини олиш муҳим вазифадир. Жиноят қилган шахснинг жиноий жазога тортилиши - бу қонун талаби. Ярим йиллик таҳлиллар шуни кўрсатдики, ўтказилган «Тозалаш», «Кўча», «Тун», «Оила», «Ойна», «Ғамхўрлик» сингари тадбирлар давомида жиноят қилишга мойил шахслар ушланиб, уларга маъмурий чоралар кўрилди.

Изқуварларимиз, жиноятчиликни олдини олиш хизмати ходимларимизнинг сергак ҳаракати туфайли бир неча ўн жиноятни очилишига эришдик. Қидирувда юрган 50 жиноятчи ушланди. Аҳолининг бир қисмидан ноқонуний сақланган 340 қурол тортиб олинди. Муқаддам судланганлардан анча-мунчаси ижтимоий фойдали меҳнатга тортилди. Улар устидан назорат кучайтирилди. Натижада, улар томонидан содир этилиши мумкин бўлган жиноятларнинг олди олинди.

Бу соҳада амалга ошираётган ишларимиз туфайли жиноятчилик ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 160 тага камайди. Барча соҳалар бўйича рўйхатга олинган жиноятларнинг очилиши 5, 13 фоизга яхшиланди. Коррупция, рэкет ва терроризмга қарши кураш бошқармаси томонидан йирик миқдордаги жиноятлар фош этилмоқда. Давлат мулкини талон-тарож қилиш билан боғлиқ бўлган, валюта операциялари жамоатчилик қоидаларини бузиш ҳоллари бўйича, товламачилик бўйича, порахўрлик бўйича жиноятлар аниқланди.

– Маълумки, Республикамизда «Қорадори 95» операцияси ўтказилмоқда. Шаҳар ва туман ички ишлар бўлимларида бу жараён қандай кечмоқда?

– Гиёҳвандликнинг энг ёмон томони шундаки, уни истеъмол қилган инсон аста-секин инсонийликдан чиқади, билиб-билмай мудҳиш жиноятларга қўл уради. Шунинг учун ҳам Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бутун жаҳон бўйича бу йил «Қорадори» операциясини ўтказиш ҳақда қарор қабул қилди. Бу қарорни барча мамлакатлар маъқуллаб, гиёҳвандликка қарши курашни кучайтирмоқдалар.

Бизнинг Ўзбекистонимизда унинг ажралмас қисми бўлган Қашқадарё вилоятида ҳам кўзга кўринарли ишлар қилинди. Шу кунгача гиёҳванд жиноятчилардан 218 килограммдан ортиқроқ гиёҳванд модда тортиб олинди, 11 гектардан зиёдроқ кўкноризор майдонлар йўқ қилинди. Масалан, Косон туманидаги «Турон» жамоа хўжалигининг Раимсўфи қишлоғида яшовчи, иш жойининг тайини йўқ, 55 ёшли Муродулла Ўлжаев муқаддам судланганига қарамай, гиёҳванд моддаларни сотиш, ўстириш билан шуғулланиб келган. Унинг ҳовлиси текширилганда, атрофи пахс девор билан ўралган 3 гектар майдонга кўкнор экилганлиги маълум бўлди. Уйи тинтув қилинганда 700 грамм қорадори, 5 кило наша, 200 кило қуритиб туйилган кўкнор бошоғи, 200 кило кўкнори уруғи топилди. Яқинда тергов ҳаракатлари якунланиб, Муродулла Ўлжаев устидан тўпланган ҳужжатлар судга оширилди.

– Жиноятчиликни олдини олишда ички ишлар ходимларига жамоатчилик, маҳалла, қишлоқ оқсоқоллари кенгашлари, оила ва мактаб, ота-оналар ва бошқаларнинг кўмаги сезилаяптими?

– Айни пайтда 500дан ортиқ фахрийларимиз жамоат тартибини сақлашда милиция ходимларига, участка инспекторларига ёрдам бераётгани қувончли ҳолдир. Участка инспекторлари меҳнат таътилига чиққан ёки хизмат юзасидан командировкага кетган пайтларда улар ўрнини билдирмайдилар. Баъзи бир ариза ва шикоятлар, турмуш жанжаллари маҳалла қўмиталари ва қишлоқ оқсоқоллар кенгашлари кўмагида ҳал қилинмоқда. Ички ишлар органларида узоқ йиллар хизмат қилиб, истеъфога чиққан собиқ зобитлардан 24 таси ҳозир жойларда маҳалла қўмиталарини бошқармоқдалар. Уларнинг бири раис бўлса, иккинчиси муовин, учинчиси маҳалла фаолидир. Масалан, ички хизмат подполковниги, истеъфодаги зобит Аҳмаджон Остонов Қарши шаҳар Нуристон, собиқ милиция майори Ҳалил Файзиев Шаҳрисабз шаҳридаги Тароқли, Тошмурод Қорақулов Ғузор шаҳридаги Мирзо Турсунзода, Тош Пардаев шаҳарнинг Наврўз, Раҳим Тўраев иккинчи микро районда, Бойкелди Қўчқоров Яккабоғ туманининг Янгиқўрғон, Равшан Қулмуродов Қамаши туманининг «Тошкент» маҳалласида халқ хизматида. Тошмурод Қорақулов Ғузор шаҳридаги Мирзо Турсунзода номли маҳалла фаолларига бош бўлиб, қисқа муддатда кўзга кўринарли ишлар қилди. Унинг ташаббуси билан маҳаллага газ келтирилди. Бундан бир-икки йил бурун унинг ташаббуси, сайъи-ҳаракати билан шу маҳаллада яшовчи Чори Бозоровнинг уйида бўлган ўғирлик очилди.

Истеъфодаги зобитларнинг, маҳалла ва қишлоқ оқсоқоллар кенгаши аъзоларининг яқин кўмаги билан вилоятда содир этилган оғир жиноятларнинг 20 таси очилишига имконият яратилди. 70 дан ортиқ турли жиноятларнинг олди олинди, оғир жиноятлар тури камайди. Шаҳрисабз шаҳридаги Тароқли маҳалла қўмитасининг раиси Ҳалил Файзиев жамоатчилик билан ҳамкорликда узвий ишлаб яхши кўрсаткичларга эришгани учун шаҳар ҳокимлиги томонидан рағбатлантиради.

– Ҳозирги шароитида орган ходимларини ижтимоий ҳимоялашнинг аҳволи қандай? Соҳада узоқ йиллар ишлаб, эндиликда «дам» олаётган собиқ ходимларнингчи? Хизмат бурчини адо этаётган вақтда ҳалок бўлган ходимларнинг оилаларига ғамхўрлик бошқарманинг диққат марказидан четда қолгани йўқми?

– Бошқарма ҳузурида фахрийлар кенгаши ташкил қилинган. Унга истеъфодаги полковник Малик Жўраев раҳбарлик қилаётир. Фахрийлар кенгашининг шаҳар ва туман ички ишлар бўлимларида 17 та шундай ташкилоти мавжуд. 1250 киши ўзига бириктирилган. Шундан 103 таси уруш иштирокчиси, 25 таси фронт ортида меҳнат қилган, 7 таси афғон уруши иштирокчиси, 40 таси боқувчисини йўқотган нафақахўрлар, 1057 таси меҳнат фахрийларидир. Фахрийларимиз мен фахрий эканман, меҳнатга қобилиятим йўқ деб, қараб туришаётгани йўқ. Байрамларда, шонли саналарда шанбаликлар ўтказишади. Улар ўтган икки йилда ўтказган шанбаликлари ҳисобига хизмат вақтида ҳалок бўлган ўртоқлари хотираси учун милиция байрами арафасида ёдгорлик монументи ўрнатдилар. Унинг очилишига вилоят ҳокимлигидан вакиллар, республика ички ишлар вазирлигидан меҳмонлар, вилоят фахрийлар кенгашининг раҳбарлари, кўпчилик жамоатчилик вакиллари қатнашдилар. Ички ишларда узоқ хизмат қилган ва фронтда, фронт орқасини мустаҳкамлашда жонбозлик кўрсатган 89 кишига 50 йиллик нишони берилди. Ҳар бир жангчига, меҳнат фахрийсига 300-450 сўмдан пул мукофоти топширилди, қимматбаҳо совғалар улашилди. Наврўз байрами арафасида 20 минг туп турли мевали дарахт ва гул кўчатлари ўтказилди. Ҳар йил 8 март байрамида, Ғалаба кунида, Наврўз тантаналарида, республикамиз мустақиллиги шодиёнаси пайтида касб байрами чоғида ички ишлар бошқармаси фахрийлар кенгаши билан ҳамкорликда айрим ночор оилаларга совға-саломлар улашади. Боқувчисидан жудо бўлган оилаларга ун, ёғ, чой, гуруч, пул ёрдами берилади, совғалар билан қутлашади. Шу тариқа ўксик кўнгиллар кўнгли кўтарилади, бетоблардан ҳол-аҳвол сўралади. Уларга дам олиш масканларига йўлланма берилади, имкони борича дори-дармонлар ҳадя этилади. Бу йил ғалаба байрами муносабати билан уруш қатнашчиларига ва фронт ортида хизмат кўрсатганлардан 120 кишига «Жасорат» ва «Шуҳрат» медаллари берилди. Ўйлайманки, бизга шонли меҳнатлари билан муносиб намуна бўлган, ишимизда пойдевор яратган, ҳайрли ишларга бош бўлган, қийин дамларда қўрқмасдан, чўчимасдан осойишталигимизни таъминлаган азиз фахрийларимизни бундан кейин ҳам унутмаймиз, уларга садоқатли фарзанд сифатида хизмат қиламиз.

ЮРТДОШЛАР!

Давлатнинг муҳим муассасаларидан бири бўлган суд одил судловни амалга оширувчи ягона давлат ҳокимиятидир. Шундай экан, биз одил судловни республикадаги барқарорликнинг кафолати, фуқаролар тинч-тотувлиги ва ҳамкорлигининг асоси, қонунлар устиворлигининг далили сифатида амалга оширмоғимиз лозим. Республикамизнинг ёрқин истиқболи энг аввало юртимиздаги тинчлик-тотувликка, турли сиёсий қарашдаги фикрлар амалдаги қонунлар доирасида илгари сурилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Бу борада мамлакатимизда ҳуқуқий демократик давлатни бунёд этиш, адолат ва халқпарварлик йўлида меҳнаткашларнинг маслакдоши ҳамда кўмакдоши бўладиган «Инсон ва қонун» газетасининг дунёга келиши, истиқлолимиз, қонунчилигимизнинг устиворлигидан далолат бермоқда.

«Инсон ва қонун» газетаси ҳамиша халқ дилидаги ҳақ сўзлиги, қонунларимизнинг ҳаётийлигини таъминлашда қудратли куч бўлиб қолишига умид билдириб қоламан.

Убайдулла МИНГБОЕВ
Ўзбекистон
Республикаси
Олий Суди раиси

АЗИЗЛАР!

«Инсон ва қонун» номи билан Ўзбекистон Республикасида янги газета чиқабошлаганлиги мустақиллигимизнинг тўрт йиллик муборак санаси арафасида юртдошларимиз учун чин маънодаги туҳфадир. Бу хабарни, таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Республикаси прокуратураси органлари ходимлари ҳам хушнудлик билан кутиб олдилар.

Ўзбекистон сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва ҳуқуқий фаолиятида ўз мустақил одимларининг даслабки босқичини шараф билан ўтди. Бугун ота юрт янги босқичга - барча эришган ютуқларимизни янада чуқурлаштириш, мустаҳкамлаш даврига қадам қўймоқда. Ҳуқуқ устунлигини таъминлаш. мустахкам иқтисодни ҳуқуқий дастаклар ёрдамида. бошқариш, адолат ҳукмронлигини таъминлаш, халқ учун тинч, осойишта, хамжиҳат ва фаровон ҳаёт кафолатини тўла ўрнатиш бугунги давр фаолиятимизнинг туб мағзи, мазмунига айланган.

Ана шу йўлда, янги одимлар билан ҳаётимизга кириб келган «Инсон ва қонун"ни ижодий изланиш довонларидан оғишмай, халқимизга ҳуқуқий билим ва ҳуқуқий маданият чўққиларини эгаллашда таянч, кўмакчи бўлиб қолишининг тилакдошимиз. Айни пайтда муштарийларни хам янги ҳуқуқий кўмакчи билан кутлаймиз.

Газета саҳифаларини безовчи қаламингиздан дил саси, адолат тафти уфуриб турсин!

Бўритош МУСТАФОЕВ,
Ўзбекистон
Республикаси
Бош прокурори.

Ворислик ҳуқуқи

ОТА МЕРОС ГАП...

Ворислик хақи.... Ота-онадан ёки акаукадан қолган мулкка қандай қилиб ворислик, яъни меросхўрлик қилиш мумкин? Бундай ёки шунга ўхшаш савол билан даъвогарлар тез-тез давлат нотариусларига мурожаат этиб туришади. Бу уларнинг қонуний ҳаққи.

Масалан, фуқаролар ўртасида уй-жойлар, олди-сотдиси, ҳадя қилиш, алмаштириш кўринишидаги шартномаларни бажариш учун кишилардан бир қанча хужжатлар талаб қилинади. Ўз мулкини бировга сотиш, бировга ҳадя қилиш ёки бошқа жараёнларни амалга ошириш мақсадида нотариусга мурожаат қилган кишидан биринчи навбатда ўша мулкка эгаликни тасдиқловчи хужжатлар талаб қилинади. Ундан кейин оилавий таркиби тўғрисидаги маълумотнома, давлат солиқ инспекцияси томонидан солиқлар юзасидан қарзи йўқлиги тўғрисидаги шоҳидлик, умумий хиссали мулнинг сотилиши, ҳадя қилиши ёхуд алмаштирилиши юзасидан шерикларнинг розилик хати, ниҳоят, сотувчи ва олувчининг нотариал идорага паспорт билан келишлари шарт. Шу ўринда бир нарсани эслатиб қўйиш лозим. Кўпинча мазкур масалалар бўйича қишлоқ кенгашларида, маҳалла қўмиталарида аниқ маълумотнома берилмаслиги натижасида мулкни қонунлаштириш сингари тадбирлар ўз вақтида бажарилмай қолиб кетмоқда. Нотариал идора томонидан талаб қилинган хужжатлар бадастур бўлгандагина фуқаролар ишлари ўз вақтида тўғри, қонуний амалга оширилиши мумкиш. Уй-жойлар, хонадонлари, машиналар, шу сингари олди-сотдига, айрбошлашга, хадя қилинишга қўйилган мулклар юзасидан тузилган шартномаларни тасдиқлаганлиги учун нотариал идоралар фуқаролардан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 29 сентябрдаги 491 - Қарорига мувофиқ давлат божи ундириб олади.

Касалхонада ўлим тўшагида ётган ота ёки она уй-жойини ёхуд бошқа мулкларини фарзандига, агар ўғил-қизи бўлмаса, бирон қариндош-уруғига мерос қолдириш мақсадида васиятнома бермоқчи бўлса, хузурига давлат нотариал идорасидан одам чақириши мумкин. Бундай пайтда васиятнома қолдирувчи фуқаро давлат нотариуси орқали давлат божини икки хисса тўлайди. Агар давлат нотариусини касалхонага ёки мехнат муассасасига чақириш имкони бўлмаса, васият қилувчи шахс васиятномасини касалхона бош хакими, меҳнат муассасаси рахбари тасдиқлаш хуқуқига эгадир.

Жиззах шахар 2-давлат нотариал идораси 1994 йил мобайнида ва 1995 йилнинг шу кунига қадар фуқароларга 34 та мулкка эгалик тўғрисидаги, 78 та конун бўйича ворислик гувохномасини берган. Айни чоғда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, мазкур гувоҳномалар тўлдирилиши, расмийлаштирилиши жараёнида анча қийинчиликларга дуч келинди. Юқорида айтганимиздек, мулкни тақсимлаш учун ворисликка даъвогар сони борасида жойлардан олинган маълумотномалар қонуний тўлдирилмаганлиги натижасида ҳужжатлаштириш ишлари анча вақтни талаб қилди. Жойларда қишлоқ кенгашлари, махалла қўмиталари ойнома ва рўзномалар орқали нотариал идоралар иш фаолиятига доир янгиликлар, тартиботлар билан танишиб турсалар, қолаверса, фуқаролар ўз ҳақ-ҳуқуқлари юзасидан нотариал идораларга мурожаат қилганларида керакли ҳужжатларни тўғри, қонунли тайёрланишига аҳамият берсалар мақсадга мувофиқ бўларди. Яна бир муҳим масала: мулкка ворислик ҳуқуқлари, уни амалга ошириш, қолаверса, фуқаролар ўртасида мулкий олди-сотдилар, айирбошлаш, хадя қилиш сингари масалаларни ҳал этиш борасида ҳамон эски қонунлардан фойдаланиб келинмоқда. Собиқ Иттифоқ даврида чиққан бу қонунлар, қоида ва тартиботлар бугунги кун талабларига жавоб бермай қолди. Ҳаёт Ўзбекистоннинг мулкка эгалик қилиш юзасидан ўз қонунлари бўлишини талаб этмоқда. Мазкур масалалар ҳал этилгандагина биз ўз мақсадимизга эришган бўламиз.

Набижон МАҲМУДОВ,
Жиззах шаҳар 2-давлат нотариал
идорасининг катта
нотариуси.

ГАЗЕТА - ҲУҚУҚ ПОСБОНИ

Ҳуқуқий онгни шакллантиришда энг муҳим манбаалардан бири бу - газета. У қонунлар тарғиботчиси бўлиши билан биргаликда ҳуқуқий тарбиячи ҳамдир. Фақат ҳуқуқий дунёқарашнигина эмас, миллий давлатчиликни шакллантириш ва ривожлантиришда газетанинг роли беқиёс бўлиши керак. Жиноятчиликка қарши курашда қонунларимизнинг аҳамиятини тушунтирибгина қолмасдан иқтисодий ҳаётимиз ривожини, унинг ҳуқуқий омилларини ёритиш, ҳуқуқуий меросимизни ташвиқ этиш лозим. Ҳуқуқий демократик давлатни вужудга келтиришда халқаро ҳуқуқ омилларига таянишимиз, асосланишимиз, халқаро муносабатларга кенг аҳамият беришимиз зарур. Ана шу борада газета илғор фикрларни ўртага ташлайди деб ўйлайман.

Газета фақат ҳуқуқшунослар билан алоқани мустаҳкамлаб, улар ҳаёти, меҳнатини ёритиш билан чегараланиб қолиши керак эмас. Балки у бошқа фан арбоблари, оддий меҳнат кишилари билан ҳам муносабатда бўлиши, улар меҳнат фаолиятини ёритиши лозим. Файласуфлар, бошқа ижтимоий фанлар соҳиблари билан ҳамкорликда янги ҳуқуқ янги қонунларимизни ҳаётийлигини таъминлашини истардим. Янги қонун лойиҳаларини муҳокама этишда фаол бўлишини ҳохлардим. Чунки мустақиллигимизнинг тўрт йиллигини кутиб олган Ўзбекистонда янги юридик газетанинг чоп этилиши тарихий ҳодисадир.

Мен унинг ўз ўқувчиларига қадрдон бўлиб қолишини тилаб қоламан.

Исҳоқ МАРДОНОВ,
Бухоро дорилфунуни
сиёсатшунослик
ва ҳуқуқ кафедраси
доценти.

Жамият оиладан бошланади. Агар унинг пойдевори пишиқ қўйилган, ўзаро аҳиллик, мустаҳкам дўстлик ришталари билан чамбарчас боғланган бўлса, жамиятнинг истиқболи порлоқдир. Суратда 25 йилдан буён Наманган шаҳар фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд қилиш бўлими мудири Чўлпонхон Каримова.

Қилмиш - қидирмиш

МИРШАБЛАР КОМИССАРИ БЎЛСА ҲАМ...

ГОЛЛАНДИЯ кўча ҳаракатини назорат қилиш миршаблари ичкилик ичиб машина ҳайдаётганларни текширишлари натижасида Роттердам шаҳрининг миршаблар комиссарини текширганларида у спиртли ичимлик ичиб, енгил маст ҳолда машина бошқарганлиги аниқланди. Унга 1,5 минг АҚШ доллари миқдорида жарима ва икки ҳафта қамоқ жазоси берилди. Шунингдек, икки йилга шартли равишда озодликдан маҳрум қилинди ҳамда машинани бошқариш ҳужжати олиб қўйилди.

Судьянинг гапига қараганда, комиссар ўз хизмати юзасидан кўпинча машинада юришига тўғри келар экан. У ўзини оқлаш мақсадида, машина ҳайдамоқчи эмаслигини, фақатгина кўчанинг бурилиш жойидан машинани ўтказиб бериб, кейин ёнидаги хотинига машина рулини бермоқчилигин айтди. Лекин, бу гапларни миршаблар ҳам, судья ҳам инобатга олгани йўқ, чунки улар машинани тўхтатганларида, комиссарда ҳам, унинг хотини ва болаларида ҳам хавфсизлик камари тақилган эди.

ЮРИСТ ДЎСТЛАР!

Дўстим! Ҳақ ахтарган ҳар инсон учун,
Парвоз қилар бўлса - осмони бўлгил.
Кўрсат ёвузликка адолат кучин,
Мудом эзгуликнинг - посбони бўлгил.

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон халқ шоири.

Оламда нима гап?

ФИЛИППИНДА шаҳар ҳокими билан олти кишини зўрлик билан номусга текканликлари учун бир умрга қамоқ жазосига ҳукм қилинди. Суд жараёни икки йил чўзилди. Аниқланишича, Антонио Санчес исмли шаҳар ҳокими совға сифатида 20 ёшли ўғирланган қизни қабул қилиб, уни зўрлаб номусига теккандан кейин қизни ўзининг олтита шерикларига берган. Шундан сўнг қиз отиб ўлдирилган. Қизнинг жасади йўл ёқасидаги ариқдан топилган.

ДЕҲЛИ. Ҳиндистонда ҳар 54 дақиқада номусга зўрлаб тегиш ва ҳар 7 дақиқада шу хилдаги аёллар жинсини ҳақоратлаш каби жиноятлар содир этилмоқда. Бу кўнгилсиз хабарларни Ҳиндистон пойтахтида бўлиб ўтган шахсни муҳофаза қилиш семинари қатнашчилари таъкидлашди.

Улар ҳукуматдан аёллар ҳуқуқини ҳимоя қилиш ва шу қаторда уларга шундай муносабатда бўлаётган шахсларга нисбатан қаттиқ жазо кўрилишини сўрашди.

ПЕКИН. Юньаннинг жануби-ғарбий марказида жойлашган Куньмин божхонаси томонидан текшириш натижасида 130 кг қорадорини контрабандистлар контейнерга яшириб олиб кетаётганларида қўлга олинди.

Хитой Халқ Республикаси ташкил қилингандан бери бунда кўп миқдордаги қорадори билан қўлга олинганлар ичида буниси катта «ўлжа» ҳисобланмоқда.

«Шарқ панорамаси»,
«Азия-пресс»,
«ИТАР-ТАСС» ва
бошқа матбуот
хабарларидан олинди.

ИШОНЧ ҚОҒОЗЛАРИ ИШОНЧСИЗ ЧИҚДИ

Тергов чорраҳаларида

Ёнилғи мойлаш маҳсулотларини ташиш, сақлаш ва уни тўғри сарфлашни таъминлашга қаратилган қонунларнинг бажарилишини назорат тартибида текшириш давомида Бухоро туман прокуратураси ходимларининг эътиборини ишонч қоғозлари билан боғлиқ ҳужжатлар беихтиёр ўзига тортди. Тумандаги «Дўстлик» жамоа хўжалигининг тегишли раҳбар ходимлари томонидан, текширилаётган давр давомида 68 та ишонч қоғози берилган бўлиб, шулардан 62 тасига ёнилғи мойлаш маҳсулотлари олинган, 6 таси эса нимагадир бекор қилинган экан. Вилоят нефть маҳсулотлари корхонасида мазкур ҳужжатлар бир-бири билан солиштирилганда, орада бироз фарқ чиқиб қолди. Жумладан, бекор қилинган 22 - ва 72- сонли ишонч қоғозлари орқали қарийб 9 тоннага яқин бензин, мойлаш материаллари олинган, аммо улар сирли холатда қайд қилиш дафтарларида рўйхатдан ўтказилмаган экан.

Калаванинг учи хўжаликнинг бош хисобчи ёрдамчиси Ҳикматилла Акрамовга, у орқали Галаосиё шаҳридаги махсус механизациялашган кўчма колоннаси омбор мудири Ахтам Раҳмонов ва Сайфулла Шокировларга бориб тақалади.

Бухоро туман прокурори Э. Омонов томонидан текшириш натижаларига кўра тилга олинган фуқароларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 130-моддаси 3-қисми аломатлари билан жиноят иши қўзғатилди.

Галаосиёдаги тилга олинган ёнилғи мойлаш маҳсулотлари тармоғи омборларининг мудири Ахтам Раҳмонов бошқа омбор мудири Сайфулло Шокиров билан қандай бўлмасин мўмай пул топиш устида дардлашиб ўтиришарди. Гапдан-гап чиқиб Сайфулло ўз куёвининг Бухоро туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалигида бош ҳисобчига ёрдамчи бўлиб ишлашини айтиб қолди. Ахтамга бу гап негадир хуш ёқиб, қулоғини динг қилди.

Ҳикматилла ҳам тажрибасизлик қилдим ёки юз амри ширин деганларидек қайнонасининг гапини ерда қолдиргиси келмадими, ҳар холда колхознинг иш қоғозларининг бирига Ахтам Раҳмоновнинг номига ишончнома тўлдириб берди. Қарангки, бош ҳисобчи ўша куни муҳр ва штампни ҳам ўз ёрдамчисига ишончи, куёвнинг қайноғаға ва омбор мудирининг ўз ҳамкасбига бўлган ишончи қалбаки ишонч қоғозини дунёга" келтирди.

1994 йилнинг 1 февралида Ахтам Раҳмонов Бухоро вилояти нефт тарқатиш омборидан, унинг ходимлари билан салом-алик бўлиб юрганлигидан фойдаланиб, 86802 чи рақамли товар - транстпорт ҳужжати билан «Дўстлик" жамоа хўжалиги учун ажратилган 3700 литрга яқин бензинни қабул қилиб олиб, хотиржам равишда ўз омборига келтириб жойлади. Кейин аста-секин ҳожатбарор кимсаларга сотиб тушган пулни С.Шокиров ва Х.Акрамовлар билан «арра» қилди.

Ахтам «бензин ҳаққи «дея Сайфуллога 600 минг сўм купон тутқаздида, куёвидан яна битта ишонч қоғози келтириб беришни сўради. Сайфулло куёвини 400 минг сўм купон билан сийладида, дардини айтди. Бош ҳисобчининг анқовлиги, хизмат вазифасига масъулиятсизлиги туфайли хўжаликнинг муҳр ва штампи яна ёрдамчининг қўлида эди. Ҳикматилла «такрорлаш тажрибанинг онаси» деган нақлга риоя қилиб, дарҳол аввалги қилиғини қайтарди. Фақат бу гал ишонч қоғозини бир мунча илдамроқ ва ўзига ишонч билан тўлдирди.

Ахтам Раҳмонов шу тариқа феврал ойида иккинчи марта, бу гал 2 миллион сўм купонликдан ортиқроқ ёнилғи - мойлаш материалларини ўз омборига келтириб туширди. Хўжалик хисобидан олинган текин даромад яна «уч оғайни ботирлар « ўртасида ўзаро тақсимланди.

Терговчи А.Ражабов бу вазифани муваффақият билан уддалади.

Аҳтам Рахмонов терговнинг ўрталарига келиб, у моддий жавобгар бўлган омбордаги ёнилғи цестерналаридан бири тешилиб, яроқсиз ҳолга келганлиги натижада 4 тоннача бензин сирқиб оқиб кетганлигини айтиб туриб олди. Қалбакилаштирилган ҳужжатлар асосида маҳсулот олишининг асосий сабаби ана шу камомадни беркитиш., яъни давлат мулкини ўз жойига қўйиш эканлиги, бирон мисқол бензинни ҳам хеч кимга сотмаганлигини, бинобарин фойда кўрмаганлигини билдирди.

Мутахассислар иштирокида тилга олинган ёнилғи идиши атрофлича кўздан кечирилгач, турли томондан расмга олинди. Цистернанинг Раҳмонов кўрсатган олд ва ён томонларида ҳатто буёғи кўчган жойлар хам кўзга ташланмас эди. Цемент ёки бошқа йўл билан пайвандлаш ишлари бажарилмаган. Мутахассислар Ахтамнинг важларини инкор этиб махсус хулоса бердилар.

Терговчи кейинги икки йил давомида А.Раҳмоновнинг моддий жавобгарлигида бўлган ёнилғи омбори текшириш хужжатларини ҳам жиноят ишига қўшди. Раҳмонов ва шериклари томонидан қалбакиллаштирилган ишонч қоғозлари юзасидан хатшунослик экпертизалари тайинланиб улар ҳам терговнинг фойдасига хулоса берди. Ёзувлар Сайфулло Шокиров томонидан амалга оширилган экан.

Терговчи Ражабов ҳам давлат мулкини ўзлаштиришга човут солган бу гуруҳ аъзоларининг қилмишини миридан-сиригача ўрганиб чиқди. Жиноят иши гувоҳларнинг кўргазмалари, тафтиш далолатномалари, экспертиза хулосалари билан тўлиб борди. Шунингдек, ишонч қоғозларининг тартиб сон ва рақамлари «Дўстлик» жамоа хўжалигигагина таалluқли эканлиги текшириб кўрилди.

Тилга олинган ҳолатларининг барчаси, жиноят иши устидан прокурор назорати ва раҳбарлиги кутилган натижани берди. Тергов якунида А.Раҳмонов, С.Шокиров ва Х. Акромовларга нисбатан тўпланган далиллар асосида Ўзбекистон республикаси Жиноят кодексининг 130-моддаси 4-қисм билан айб эълон қилиниб улар жиноий жавобгарликка тортилдилар.

Бухоро вилоят судининг 1994 йил 28 июлдаги ҳукми билан гуруҳ аъзолари турли муддатларга озодликдан маҳрум этилдилар. Ишончсиз бўлиб чиққан ишонч қоғозларининг тарихига шу тариқа хотима ясалди.

Бахтиёр ТАНГРИЕВ,
Бухоро вилояти прокуратураси тергов бўлим прокурори,
Олим ҲАКИМОВ
Бухоро вилояти прокуратураси,
прокурор-криминалисти.

Ўзбекистон Республикаси Олий мажлиси депутати Қурбон АМИРҚУЛОВ. (Мақоласи 1-бетда.)

КАСБДОШЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди ходимлари республикада ҳуқуқий давлат тизимини шакллантириш, ҳақиқий демократия ва адолат тантанасини қарор топтириш йўлида хизмат қилишга бел боғлаган ва халқ оммасининг ҳуқуқий савиясини баҳоли қудрат юксалтириб, унинг энг яқин маслакдоши бўлиб қолишни ният қилган «Инсон ва қонун» рўзномасининг дастлабки пойқадамларини қизғин муборакбод этадилар.

Албатта, ушбу воқеа Ўзбекистон Адлия идоралари ва ҳуқуқшунослиги тарихидан ўрин олиши табиийдир. Чунки тараққиёт чўққилари сари интилаётган мустақил диёримиз ҳаётида илк бора ҳуқуқ-тартибот соҳасида ўз ечимини кутаётган муаммоларни ёритиб борувчи, қонунбузарлик иллатларига барҳам беришда кўмакдош бўлиб қолувчи ягона юридик рўзнома дунёга келди.

Бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги пайтда республикамизда тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга, турли шаклдаги мулк субъектларининг эркин фаолияти учун қулай шароит яратишга, хўжалик фаолиятини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу борада республикада хўжалик судларининг олдида ҳам ҳал қилиниши лозим бўлган улкан вазифалар турибди. Бу вазифалар қанчалик мураккаб бўлмасин, қонун устиворлиги тамойили асосида адолат тантанасини қарор топтириш, одил судловни амалга ошириш борасида бутун кучимизни, билимимизни аямаймиз.

Бу борада «Инсон ва қонун» рўзномаси бизнинг энг яқин ёрдамчимиз бўлиб қолиши билан бирга меҳнаткаш халқнинг севимли нашри сифатида ўқувчиларнинг қалб-қўридан меҳригиёдек жой олишига ишончимиз комил.

Шу фурсатдан фойдаланиб, Олий хўжалик суди ходимлари номидан янги рўзномага узоқ умр, ёрқин истиқбол, ойдин йўл, меҳнат фаолиятига эса ижодий баркамоллик, ғайрат -шижоат тилаб қоламан.

Мирзаулуғбек
АБДУСАЛОМОВ
Олий хўжалик суди раиси

Меросимизни ўрганамиз

МУТАФАККИРЛАР РАҲБАР ТЎҒРИСИДА

1991 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРдан бошлаб мамлакатимиз тарихида янги давр бошланди. Ўзбекистон мустақилликни қўлга киритиб, эндиликдаа уни мустаҳкамлаш ва шу асосда янги адолатли демократик ҳуқуқий давлат қуриш йўлига ўтди. Порлоқ истиқболга етиш мақсади - жуда улуғ мақсад, унинг йўли эса бағоят машаққатли йўлдир. Бу йўлдан борилар экан, мушкул муаммоларни ҳал этиш лозим бўлади. Бу муаммолар ўз навбатида давлат бошқарувини янгилаш масаласи билан, ижро ҳокимияти тизимидаги раҳбар кадрлар фаолияти билан узвий боғлиқ бўлади.

Президентимиз Ислом Каримов айтиб ўтганидек: иморатнинг мустаҳкамлиги унинг пойдеворига боғлиқ. Пойдевор қанчалик бақувват бўлса, иморат ҳам шунчалик узоқ ва маҳкам туради...

Халқимизнинг таянчи - аждодларимиз қолдирган маънавий мероснинг ўзи бир катта хазинадир. Бу хазинадан оқилона фойдаланиш лозим.

Шундай вақтлар ҳам бўлганки, алоҳида шахслар ёки партиялар ўзларини қонунлардан ҳам устун қўйганлар. Бу борада ўтмиш хазиналаридан бири Абу Наср Форобийнинг «Фозил одамлар шаҳри» тўпламида Талхису навомиси Афлотун (Афлотун қонунлар моҳияти) асарида шундай деб ёзади: «Афлотун соҳиби қонун биринчидан, қонунларни жорий қила олиши, иккинчидан фармон беришни билиш зарур дейди. - Агар у ўзи буюргаан нарсани жорий эта олмаса, агар бошқалар бўйсунган нарсага ўзи амал қилмаса, у ҳолда унинг кўрсатмалари қонуний кучга эга бўлмайди ва унинг сўзлари қўл остидагиларга таъсир этмайди. Бу муносиб ва чиройли ҳолдир. Қонунга амал қилмаган раҳбар ўзи қаҳрамон бўлмай туриб, аскарларга раҳбарлик қиладиганларга ўхшайди, бундайларга ҳавас қилиб бўлмайди».

Вазирнинг кўриниши ёқимли, ишлари тўғри, феъл-атвори шуларга мос бўлса, эл-юрт ҳам ундан доимо баҳра топади. Кишининг ташқи кўриниши унинг ички оламидан, яъни маънавий бойлигидан хабардор қилиши мумкин... Булардан ташқари, вазир доно, ўктам, ҳисоб-китобни жуда пухта биладиган, тетик ҳамда турли-туман ёзувларни биладиган бўлиши ҳам талаб этилади.

Баъзи муҳим масалаларни ҳал қилишда тегишли кишилар билан маслаҳатлашгани маъқул. Бошқача қилиб айтганда бошқарувда қарор қабул қилишдан олдин масалани маслаҳатлашиб олиш мақсадга мувофиқдир. Бу ҳақда бобокалонимиз Амир Темур шундай деган: «Пирим Зайнуддин Абубакр Тойбодий менга ёзмишларким, Абулмансур Темур, салтанат ишларида тўрт нарсага амал қилгин, яъни : кенгаш: машварату маслаҳат: қатъий қарор,тадбиркорлик ва ҳушёрлик: эҳтиёткорлик. Чунки кенгаш ва машваратсиз салтанатни барча қилган ишлари ва айтган гаплари нотўғри бўлганда жоҳил одамга қиёс қилиш мумкин. Унинг айтган сўзлари ва қилган ишлари бошга пушаймонлик ва надомат келтиргай. Шундай экан салтанат бошқаришда машварату маслаҳат ва тадбиркорлик билан иш юргизгин, токи оқибатда надомат чекиб пушаймон бўлмагайсан. Шуни ҳам билишинг кераккім, салтанат ишларининг бир қисми сабру-тоқат билан бўлгай, яна бир қисми билиб-билмасликка, кўриб-кўрмасликка солиш билан битур.

Пирнинг сўзларидан Темур жуда тўғри хулосалар ҳосил қилиб, ўз сиёсатини амалга оширишда фойдаланади. У ёзади: ...Шунга кўра давлат ишларининг тўққиз улуши кенгаш, тадбир ва машварат, қолган бир улуши эса қилич билан бажо келтирилишини англадим.....

Улуғ мутафаккирлар бобокалонларимиз айтиб ўтган бу ҳикматлар мамлакатимиз ҳаётининг бугунги кунида ҳам катта аҳамият касб этади.

Республикамиз давлат ижро ҳокимияти тизимидаги раҳбар ходимлар Узбекистон олдида катта вазифалар турганлигини тушуниши, ўзларига юклатилган катта масъулиятни ҳис қилиши, биринчи навбатда халқни ўйлаши, халқнинг ишончини оқлаши, юртбошимиз атрофига жипслашиши ва у бошлаган йўлдан бир ёқадан бош чиқариб, собитқадамлик билан бориши лозим. Ана шундагина кўзланган мақсадга эришиш - адолатли, демократик, ҳуқуқий давлат қуриш мумкин бўлади.

Баҳтиёр МИРБОБОЕВ,
Адлия вазири ўринбосари, юридик фанлари номзоди, доцент

ЖИНОЯТГА ЖАЗО

Қонунлар - мамлакатимиз иқтисодий-маънавий тараққиётида муҳим аҳамиятга эгадир. Моддий дунёмиз, жамиятимиз турмуш тарзи ана шу қонунларга асосланган. Афсуски, халқимиз ризқига чанг солиб, турли ҳаром-ҳариж йўллар билан пул, молу дунё орттирмоқчи бўлаётган кимсалар - қонунбузарлар йўқ эмас. Улар ўғрилик, талончилик, босқинчилик ва бошқа жиноий ҳатти-ҳаракатлар учун қонун олдида жавоб бериш кераклигини яхши биладилар. Қонунни билган ҳолда қинғир ишга қўл урадилар. «Ўлар ҳўкиз болтадан тоймас» - деган доно халқимиз. Қинғир йўл билан пул топишга одатланган кишилар ҳалол меҳнатга бўйин бермайдилар.

Яқинда Жиззах вилояти ички ишлар бошқармаси ходимлари гиёҳвандликка қарши курашга бағишланган тадбир ўтказдилар. Тадбир жараёнида қонунда ман қилинган турли оғули экинлар экиб, ҳосилини яширинча пуллаш ва шу йўл билан бойлик орттириш илинжида юрган кишилар аниқланди. Ҳозир вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ташкилотлар томонидан тергов ҳаракатлари бошланиб, 62 та жиноий иш қўзғатилди. Уюшган жиноятчиликка қарши кураш ҳам ўз самарасини бера бошлади.

Вилоят бўйича 36 та катта -кичик уюшган жиноий гуруҳ аниқланиб жавобгарликка тортилди. Бу гуруҳлар қотиллик, босқинчилик, талончилик, таъмагирлик, товламачилик сингари бир қанча жиноий ишлар билан шуғулланиб келган. Улар орасида айниқса, Хасик'' лақабли Ҳ.Йулдошев деган шахс бошлиқ 12 кишилик гуруҳ вилоятда 17 та жиноят содир этган. Ноқонуний ишлари учун илгари ҳам судланган гуруҳ аъзолари босқинчилик, ўғирлик, автомашина олиб қочиш, зўравонлик сингари жиноий ишлар билан ном чиқаришган. Тинтув вақтида уларнинг уйларидан турли жиноятга дахлдор қуроллар топилди. Жиноятчилар қонун олдида жавоб берди.

Ҳаромдан ҳазар қилмаслик, эл тинчини бузиш, ризқига чанг солиш жиноят. Бундай жиноятларга эса албатта жазо бор. Шуни унутмаслик керак.

Янгибой ТЕМИРОВ
Жиззах вилоят ички ишлар бошқармаси бошлигининг биринчи муовини, милиция полковниги.

Никоҳ муқаддас

У ҚОНУН БИЛАН ҲИМОЯЛАНГАН

Икки ёш турмуш қурмоқчи. Ширин орзу-умидлар билан оила бунёд этмоқчилар. Лекин... улар никоҳнинг муқадаслигини, оила қуриш учун нималарга эътибор беришлари лозимлигини яхши билишадими?

Бу ҳақда Сирдарё вилоят адлия бошқармасининг никоҳ ишларига мутасадди ходими, бошқарма бошлиғининг муовини Мавлуда ОТАҲЎЖАЕВА фикр юритмоқчилар.

Фуқароларнинг ижтимоий ва шахсий манфаатларини ўзида уйғунлаштирган оила тўғрисида ғамхўрлик қилиш давлатнинг энг муҳим вазифаларидан биридир. Ўзбекистон Республикасида никоҳ ва оила муносабатлари фақат давлат томонидан ҳуқуқий тартибга солинади. Никоҳ давлат ва жамоат манфаатларини кўзлаб, шунингдек эр билан хотиннинг, болаларнинг шахсий ва мулкий ҳуқуқларини ҳамда манфаатларини муҳофаза этиш мақсадида қайд қилинади.

Фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш давлат органларида тузилган никоҳгина эр билан хотиннинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини вужудга келтиради.

Никоҳ никоҳланувчи шахслардан бирининг ёки улар ота-оналарининг турар-жойдаги фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларида қайд қилинади.

Никоҳланувчилар никоҳга киришни хоҳлаганликлари ҳақида фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларига ариза билан мурожаат этганларидан сўнг бир ой муддат ўтгач никоҳ қайд этилади. Узрли сабаблар бўлганда Никоҳ ва оила кодексининг 15-моддасига мувофиқ никоҳланувчиларнинг илтимосига кўра бу муддат қисқартирилиши мумкин. Никоҳланувчилар никоҳни қайд қилишда паспортларини ёки паспорт ўрнини босадиган бошқа ҳужжатларини тақдим этишлари лозим.

Илгари никоҳда бўлган шахслар никоҳдан ажралиш ҳақидаги ёки эр ё хотиннинг ўлганлиги ҳақида гувоҳномани никоҳни ҳақиқий эмас деб таниш ҳақидаги суднинг ҳал қилув қарорини кўрсатган ҳолдагина янги никоҳни қайд қилдириш мумкин. Никоҳланувчи шахслардан ариза қабул қилган фуқаролик ҳолати ёзиш идораси ходими никоҳланувчиларни никоҳни қайд қилиш тартиби ва шартлари билан таништириши ва уларнинг бир-бирлари соғлиқларидан, болалари бор-йўқлигидан, нечанчи марта никоҳга кираётганликларидан хабардор эканликларини билиши ҳамда уларга эр-хотин ва ота-она сифатида қандай ҳуқуқ ва мажбуриятларга эга бўлишларини тушунтириш зарур. Шунингдек фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш идоралари томонидан никоҳга киришга монелик қиладиган ҳолатларни яширганликлари учун шахслар жавобгар бўлишлари ҳақида огоҳлантирилиши лозим.

Никоҳ тузиш учун никоҳланувчиларнинг ўзаро розиликлари ва уларнинг никоҳ ёшига, яъни эркаклар 18 ёш, қизлар 17 ёшга етган бўлишлари шарт. Туман, шаҳар ҳокимияти Никоҳ ва оила кодексининг 18-моддасига биноан айрим фавқулодда ҳолларда никоҳ ёшини кўпи билан бир йилга камайтириши мумкин.

Никоҳ тузишга:

- лоақал биттаси бошқа никоҳда турган шахслар ўртасида;

- бир насл-насаб чизиғи бўйича тўғри туташган қариндошлар ўртасида, туғишган ва ўгай ака-укалар билан опа-сингиллар ўртасида, шунингдек фарзандликка олганлар билан фарзандликка олинувчилар ўртасида;

- Никоҳ ва оила кодексининг 19-моддасига кўра лоақал биттаси руҳий касаллиги ёки ақли заифлиги сабабли суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилганлар ўртасида йўл қўйилмайди.

Юқорида қайд этиб ўтилган қонун талабларига оғишмай қатъий риоя этиш, аҳоли ўртасида тарғибот ва тушунтириш ишларини олиб бориш туфайли вилоятимизда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 31 фоиз никоҳни бекор қилиш ҳолатларнинг камайишига эришдик.

Никоҳни бекор бўлишининг асосий сабаблари деб қуйидаги ҳолатларни эътироф этиш мумкин:

- ёшларнинг фикрлаш доирасининг саёзлиги, кўп йигит-қизларда масъулият ва қатъиятнинг етишмаслиги;

- фарзандларимизнинг хоҳ ўғил, хоҳ қиз бўлсин мустақил фикр юритмаслиги, оила қуриш, турмушнинг аччиқ-чучукларини, паст-баланд сўқмоқларини босиб ўтишда матонатнинг, сабр-тоқатнинг етишмаслигини;

- йигит ва қизнинг турмуш қургач, тарозининг бир палласига ота-онасини, иккинчи палласига эса умр йўлдошини қўйиб, тарозини мувозанатда тута билмаслиги;

- оилавий муносабатда атроф-муҳитнинг таъсири кабилар. Қадимда ота-боболаримиз никоҳ ишига ўта ҳурмат билан муносабатда бўлганлар. Оилани, оилавий турмушни муқаддас ҳисоблаганлар. Эр-хотиннинг ажрашишини ўзларига номус билганлар. Оила қадрни баланд тутиш улар учун ҳаммасидан устун турган.

Истардикки, ҳозирги ёшлар ана шу хислатни ўзларига жо қилсалар, оилани муқаддас билиб, никоҳ тўғрисидаги қонунни ҳурмат қилсалар, ўз келажакларини бенуқсон таъминлаган бўладилар.

ТАҲРИРИЯТДАН:

- Мана никоҳ ҳақида, оилавий турмушнинг муқаддаслиги борасидаги баъзи бир фикрлар билан танишдингиз. Хўш, бу мавзуда сиз ҳам ўз мулоҳазангизни билдиришни истарсиз. Балки ўз оилангиз, ҳамшаҳар ё ҳамқишлоқларингиз тақдири ҳақида фикр юритмоқчидирсиз. Бўлмаса, ёзинг. Хатларингизни кутиб қоламиз.

Ҳаётимдан мамнунман. Мен орзу қилган давр энди келди...

Жаҳоннинг ҳуқуқий нафаси

Россия Федерацияси Президентининг 1995 йил 31 июль Фармони билан Россияда сиёсий қочқинларга бошпана бериш ҳақидаги Низом тасдиқланди.

Унга кўра, ўз ватани ёхуд яшаб турган мамлакатида оммавий-сиёсий фаолияти ва эътиқоди учун қувғинга учраганларга мамлакат президенти сиёсий бошпана беришни ҳал қиладиган бўлди. Сиёсий бошпана жиноят содир этганларга берилмайди.

***

Филиппинда мамлакатнинг собиқ президенти Маркоснинг ўғли Фердинанд Маркос қамоққа олинган. Унга 1982-85 йилларда отаси давлат бошлиғи бўлган даврда катта миқдордаги даромадини солиқдан яширган деб айб қўйилган. Манила шаҳар суди кичик Маркосни 9 йилга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарган.

***

Эрон фақат Афғонистондан «оқиб» келаётган наркотик моддаларни тўхтатиш, бу жиноятнинг олдини олиш учун курашга 250 миллион доллар миқдорида маблағ ажратишга қарамасдан, бу хавфнинг йўлига тўсиқ қўя олмаётганини тан олган ва Европа давлатларидан ёрдам сўраб мурожаат қилган. Бу ерда айтилишича, Эронда 1 кг наркотик модда-героин 400 доллар, Европада эса 200 минг доллар турар экан. Афғонистоннинг энг катта даромад манбаи ҳам ана шу тушумдан экан.

***

Сингапурда иккита ҳиндистонлик наркотик контрабандаси билан ушланган шахс ўлим жазосига ҳукм этилган. Бу мамлакат қонунларига кўра, 15 граммдан ортиқ наркотик модда билан ушланган шахсга ўлим жазоси берилади. 1975 йилдан буён амалда бўлгаан мазкур қонунга биноан ҳозиргача 100 дан ошиқ жиноятчи ўлимга мубтало этилган.

***

Туркиянинг Конья шаҳри мэри (ҳокими) Ҳалил Юрюн ўз нутқларидан бирида Туркиянинг биринчи Президенти Мустафа Камол Отатуркнинг манзилига айрим қўпол гапларни айтган. Жумладан, у «биринчи Президент маст ҳолда давлат масалаларини ҳал қиларди» деган сўзларни гапирган. Мэр бир йил турма қамоғига маҳкум этилган.

Кўнглим яйрайди юртим,
доноларингни кўрсам,
Сенга жону жаҳоним
фидоларингни кўрсам.
Дилимга нур қуйилиб,
ортадир ифтихорим.
Элим қўлидан топган
ороларингни кўрсам.

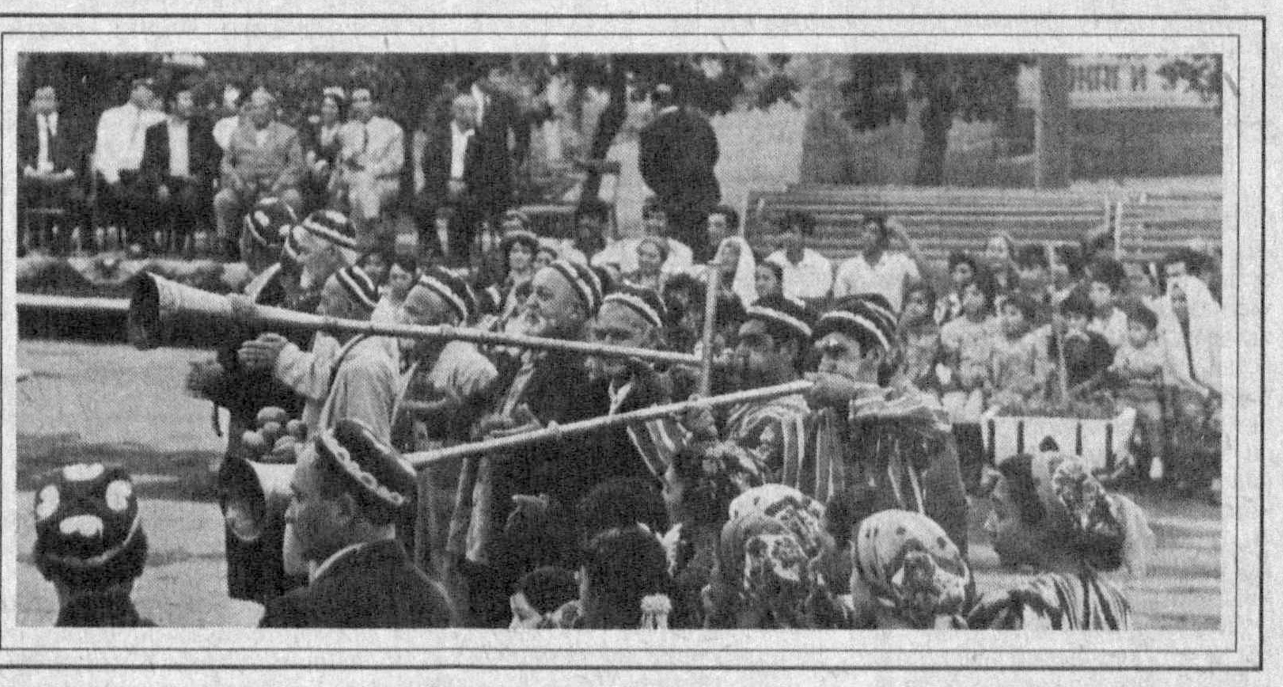

Ҳуқуқшунос маслаҳати

Ўзбекистон мустақил Республика сифатида бошқа давлат билан тенг ҳуқуқли иқтисодий-маданий алоқалар ўрнатаётганлиги кўпчиликка аён. Мустақилликка бошқалардан эртароқ интилган Болтиқбўйи Республикалари билан алоқаларимиз қандай?

Б.Норбоев, Тошкент шаҳри.

– Ўзбекистон Республикасини халқаро-ҳуқуқнинг тенг ҳуқуқли субъекти сифатида тан олаётган давлатлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Бу мустақил Ўзбекистонни умуминсоний мақсадларга эришиш учун жаҳон ҳамжамиятлари сафида дадил фаолият кўрсатиб, ўз ташқи фаолиятини амалга оширишда пойдевор ролини ўтайди, албатта.

Бугунги кунга келиб, Ўзбекистон турли хил соҳаларда икки томонлама, кўп томонлама шартнома ҳамда битимлар имзолаш ёки кўпгина обрўли халқаро ташкилотларга қўшилиш асосида хорижий давлатлар билан ўз муносабатларини ўрнатмоқда ва ушбу халқаро нормалардан келиб чиқадиган мажбуриятларни ўз вақтида бажарилишини таъминламоқда.

Бу ижобий ютуқларга эришиш Республика бошқарув ижроия ҳокимияти органларининг белгиланган ваколатлари доирасида фаолият кўрсатишлари натижасидир. Худди шундай ваколат Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 12 ноябрдаги Қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлиги тўғрисида»ги Низомда ҳам ўз ифодасини топган.

Ушбу мажбуриятга биноан, Адлия вазирлиги хорижий давлатлар билан муносабатлар ўрнатишда Ўзбекистон номидан ҳуқуқий масалаларга доир Шартнома ва Битимлар имзолаши кўрсатилган.

Яқинда Болтиқбўйи давлатлари, жумладан Латвия ва Литва экспертлари томонидан тайёрланган ўзаро ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги Шартномалар лойиҳаси таклиф қилинди. Ҳозирда мазкур Шартномалар лойиҳалари ўзаро экспертлар томонидан ўрганилмоқда ва имзоланиши назарда тутилмоқда.

Жавобни Адлия вазирлиги халқаро-ҳуқуқий бошқарма бош маслаҳатчиси
Шуҳрат РАСУЛОВ тайёрлаган

ИСТИҚЛОЛ - ҚОНУНЧИЛИК ГАРОВИ

Адлия: бугун

Тарихдан маълумки, қайси жамият ўз аъзолари маънавиятини қадрласа, ўзида мавжуд барча моддий ва маънавий имкониятларни оддий фукароларни ардоқлашга сафарбар этса, ўша жамиятда тинч-тотувлик, маънавий ва иқтисодий барқарорлик ҳукм сурган. Аксинча, кишилар маънавиятини унутган жамият ҳар томонлама таназзулга юз тутган.

Мана, эндиликда 130 йилдан ортиқ эрксизлик, тутқинлик давридаги хукмрон мафкуранинг моҳияти бугун ошкора айтилмоқда. Унинг мақсади ҳар қандай миллатни минг йиллик илдизларидан батамом йироқлаштириш, Ватан деган муқаддас тушунчани супуриб ташлаш, миллий ўзлик ва ғурурни миллатсиз, бетайин оломоннинг қорин қайғусига айлантиришдан иборат эди. Бу эса инсон маънавий оламини четлаб ўтишга олиб келди. Одамлар онгида кенг қулоч ёйган кўзбўямачилик, ғирромлик, ўтмишга, келажакка лоқайдлик ҳам маънавий пучлик оқибатидир. Эътиқод тарбия топмай қолди. Бу оғир оқибатларга олиб келди, яъни инсонларда инсоф, диёнат каби фазилатлар камайиб кетди. Одамлар шуурида шафқатсизлик, истеъмолчилик кайфияти авж олди.

Ниҳоят, даҳриёна таълимот устунлари қулади, яъни собиқ СССР парчаланиб кетди. Ўзбекистон мустақилликни қўлга киритди. Мустақилликнинг натижалари давлатимиз ҳаётининг ҳамма жабҳаларида сезилмоқда. Ҳатто жиноятчиликнинг ўсиш тезлигини камайтириш чора-тадбирлари кўрила бошлади. Шу боис жиноятларнинг содир бўлишида, ўсишида камайиш юз берди. Буни қуйидаги рақамлар ҳам тасдиқлайди: қасддан одам ўлдириш жиноятлари 1989 йилдагига нисбатан 1992 йилда 10,2 фоиз ўсган бўлса, 1992 йилдагига нисбатан 1993 йили - 9,69 фоиз камайди. Шу муддат ичида баданга оғир шикаст етказиш - 5,63 фоиз, босқинчилик - 37,62 фоиз, номусга тегиш - 10,55 фоиз камайган. 1992 йилдагига нисбатан 1993 йили жиноятчиликнинг умумий ўсиш миқдори 0,54 фоизга тушган.

Ҳозирги давр қонуни барча кишиларни жамиятдаги ўрни, эгаллаб турган мавқеи, қандай қатламдаги аҳолининг вакили, диний эътиқоди, миллати ва ирқидан қатъи назар қонун олдида барчани тенг, деб ҳисоблайди.

Наманган вилоят адлия бошқарма тизими ходимлари ҳам бу қонунларни ҳаётга тадбиқ этиб бориш билан аҳоли ўртасида жиноятчиликка қарши курашни, ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликлар олдини олишда қонунларни тўғри талқин этилишини таъминлашда бир қатор тарғибот ишларини олиб бормоқдалар. Аҳоли ўртасида учрашувлар ўтказилмоқда. Давлатимиз хавфсизлигини таъмин этишда асосан ёшлар иштирок этар экан уларни Ватанга садоқатли бўлиб тарбияланишига ўзимизнинг ҳиссамизни қўшишимиз зарур.

Наманган вилоят адлия бошқармаси, туман ва шаҳар судлари томонидан биринчи ярим йилликда жиноят ишлари бўйича чиқарган умумий ҳукмидан 16 жиноят ишига 24 кишига нисбатан қўшимча тергов ишини, 19 та жиноят иши тўхтатиб, 105 та жиноят иши иккинчи ярим йилликда кўриш учун қолдиқ бўлиб қолди. Кўрилган жиноят ишларидан 72 таси бўйича сайёр суд мажлисида кўрилиб 112 та жиноятни келиб чиқиш сабаблари бўйича хусусий ажримлар чиқарилиб, жойлардан жавоблар олинди.

Кўрилган жиноят ишлари бўйича судлар томонидан олти ой двомида жиноятни ўсган турига нисбатан 30 марта суд амалиётини умумлаштириб хатога йўл қўйган ташкилот, корхона, хўжалик ва давлат раҳбарлари устидан тақдимномалар чиқарилган. Судлар томонидан олти ой давомида жами 115 марта халқ маслаҳатчилари билан, 65 марта халқ судлари билан амалий машғулотлар ўтказилиб, уларга жойларда ишлаб кетишига қонуний ёрдамлар берилди.

Наманган вилоят адлия бошқармаси, туман, шаҳар судлари томонидан олти ой давомида 155 марта омма ўртасида суҳбат ва маърузалар ўтказилди. 23 марта радио-телевидение ҳамда маҳаллий матбуотда чиқишлар қилинди.

Вилоят, туман ва шаҳар судлари томонидан олти ой давомида жиноят фуқаролик ишлари кўрилиб, 25 та сайёр суд мажлисида ҳал қилинди. Фуқаролик ишлари бўйича йўл қўйилган хато ва камчиликларни кўрсатиб, судлар томонидан 72 та хусусий ажримлар чиқарилиб, фуқаролик ишлари бўйича олти ой иши давомида жами 18 та суд амалиёти умумлаштирилиб йўл қўйилган хато ва камчиликлар бўйича 46 та тақдимномалар киритилиб, жавоблар олинди. Улардан ташқари 1995 йил биринчи ярим йилдан бошлаб 677 та якка тартибда нафақа ундириш ҳақидаги ҳужжатлар кўрилиб, ижобий ҳал қилинди, туман, шаҳар судлари томонидан 5389 та шахсга нисбатан маъмурий материаллар кўрилиб, 1246582 сўм миқдорида жарима жазолари белгиланиб, давлат ҳисобига ундириб олинди.

Судлар томонидан биринчи ярим йил давомида жиноят оқибатида етказилган моддий зарар 19738 сўм ундирилиб давлат хазинасига туширилди.

Наманган вилоят адлия бошқармаси Адлия вазирлиги, вилоят ҳокимияти билан судларнинг, адлия органларининг моддий-техника таъминотини биринчи ярим йилликда ижобий якунлади. Жумладан, Наманган шаҳар ва Янгиқўрғон туман судлари хизмат автомашиналари билан таъминландилар. Вилоятдаги иккита туман судлари учун янги маъмурий бинолар қуришга ерлар ажратилиб ҳамда лойиҳа-сметалари ишлаб чиқилди.

Мустақиллигимизнинг тўрт йиллигига «Ҳуқуқий муҳофаза қилиш қонунчилик гаровидир» шиори остида 17 июлдан 21 июлгача вилоят радио-телевидение ҳамда маҳаллий матбуотларда 20 дан ортиқ корхона, хўжалик ташкилотларида ушбу мавзу бўйича қизиқарли суҳбатлар ўтказилди.

Айниқса, ФҲДЁ бўлимлари томонидан вилоятда аҳолига ҳуқуқий хизмат кўрсатиш яхши ташкил этилиб, бўлим мудирларини касб малакасини ошириш ва тажрибаларини орттириш мақсадида бир қатор ишларни амалга ошираяптилар. Шу йилнинг ўзида 28759 чақалоқларнинг туғилишини, 4869 вафот ҳолатини, 5104 оилаларнинг никоҳлари қайд этилди. Шунингдек, 2255 чақалоқларни оталиги тикланди, 196 далолатнома ёзувларини тиклаш масалаларини, 138 фарзандликка олиш, 60 та фуқароларнинг исми-шарифини ва отасининг исмини ўзгартириш тўғрисидаги далолатнома ёзувлари қайд этилди.

Шу билан бирга аҳолига 1994 йилда 130345 сўмлик, бу йил биринчи ярмига келиб 238488 сўмлик ҳуқуқий хизмат кўрсатилди.

Вилоят адлия бошқармасида бир неча йиллардан буён фаол ишлаб келаётганлардан Жаннатов Файзулла, нотариат бўйича ўринбосар Ҳамидуллаев Неъмат, жамоат бирлашмалари бўйича ўринбосар Абдуллаев Худойберди, кадрлар бўйича бош маслаҳатчимиз Хасанбой Тожибоев, бош статистимиз Ойшахон Охунова, ФҲДЁлар бўйича Нодирахон Умарова, судяларимиздан Яҳёхон Икромов, Қурбонбой Канаев, Эркин Абдувохидов, Абдуқаҳҳор Сатторов, Убайдулла Ҳолбоевлар меҳнатлари салмоқлидир.

Республикамиз эндигина қаддини ростлаётган, жаҳонга юз тутаётган ушбу кунларда унинг ривожига ҳисса қўша олиш шунчаки бурчгина бўлиб қолмай, ҳар бир инсон учун катта бахтдир. Наманганлик осойишталик посбонлари ўз зиммаларидаги масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда эл тинчлиги ва юрт бойлигини кўз қорачиғидай авайлаш йўлида муҳим ишларни амалга оширадилар.

Ғозихон ЯҲЁХЎЖАЕВ,
Наманган вилоят адлия бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи.

ҲУҚУҚШУНОС МАСЛАҲАТИ

– Фарзандларим улғайиб, ҳовлимизга янги иморат қуришга киришган эдик. Томини ёпай деб қолганимизда қўшнимиз тўсатдан жанжал қилиб чиқди. Ҳовлисига иморатимиз туфайли офтоб тушмай, ҳавоси бузилар эмиш. Иморатингни бузасан деб туриб олди. Нима қилишимиз керак? Қўшнимни бундай даъво қилишга ҳаққи борми?

И.ТУРСУНОВ, Хоразм вилояти.

– Ўзбекиситон Республикаси «Ер тўғрисида»ги Қонуннинг 34-моддасига асосан «Шаҳарлар ва посёлкаларда ер участкалар ҳокимият, шаҳар идоралари ҳамда посёлка ўзини-ўзи бошқарув идоралари қарорларига асосан берилади. Бу қарорларда режалаштириш ва қурилиш олиб боришнинг тасдиқланган лойиҳаларига мувофиқ ерларни эгалик қилиш, фойдаланиш учун ва ижарага бериш шартлари белгиланади.

Шаҳарлар, посёлкалар ва қишлоқ аҳоли манзилгоҳиларида умумий ер участкасидан фойдаланиш тартиби хусусида якка тартибда қурилган иморатларга эгалик қилувчилар ўртасида чиққан низолар судлар томонидан кўриб чиқилади» (ушбу қонуннинг 62-моддаси).

Ушбу масала юзасидан ҳудудда яшаётган туман судига мурожаат этилиши лозим.

Жавоб Адлия Вазирлигининг судлар фаолиятини ташкилий таъминлаш бошқармаси бўлим бошлиғи Назар ҚАРШИБОЕВ томонидан тайёрланди.

– Маълумки, кейинги вақтларда кўплаб кичик ва қўшма корхоналар ташкил этилмоқда. Барчасининг ҳам ишлари бароридан келмайди. Баъзилари тезда касодга учрайди. Шу ҳақда маълумот олмоқчи эдик. Қандай корхоналар банкрот ҳисобланади?

Тадбиркор М.АБДУЛЛАЕВ, Хоразм вилояти.

– Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 5 майда қабул қилинган «Банкротлик тўғрисида»ги Қонунида хўжалик юритиш субъектларининг банкрот деб тан олиниш тартиблари белгилаб берилган. Унга кўра, хўжалик юритиш субъектларининг банкрот бўлиши дейилганда қарздорнинг мажбуриятлари мол-мулкидан ошиб кетганлиги сабабли товарларга (ишларга, хизматларга) ҳақ тўлаш юзасидан кредиторларнинг талабларини қондиришга қодир эмаслиги, шу жумладан бюджетга ва бюджетдан ташқари фондларга мажбурий тўловларни таъминлашга қодир эмаслиги тушунилади.

Кредиторларнинг талабларини бажариш муддати бошланган кундан эътиборан хўжалик юритиш субъекти уч ой мобайнида уларни бажаролмаётгани ёки бажаришга қодир эмаслигининг муқаррарлиги сабабли унинг жорий тўловлари тўхтатиб қўйилиши хўжалик юритиш субъекти банкрот бўлишининг ташқи аломати ҳисобланади.

Банкротлик факти хўжалик суди томонидан эътироф этилганидан ёки хўжалик юритиш субъекти ихтиёрий равишда тугатилаётганида унинг ўзи банкрот бўлганлигини расман эълон қилганидан кейин хўжалик юритиш субъекти банкрот бўлган ҳисобланади.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, ўз фаолиятларини давлат бюджети маблағи ҳисобига амалга оширадиган корхоналар (ташкилотлар)га нисбатан «Банкротлик тўғрисида»ги Қонун татбиқ этилмайди.

– Янги ташкил этилаётган кичик корхоналарга давлатимиз томонидан қандай имтиёзлар кўзда тутилган? Тадбиркорликларнинг соҳалар бўйича алоҳида аҳамияти эътиборга олинадими?

Б. БАФОЕВ, Бухоро вилояти.

– Кичик корхоналарнинг ташкил этилиши тадбиркорлик фаолиятининг бир кўринишидир. Республикамизда тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш борасида қатор амалий ишлар қилинмоқда. Бундай ишларга энг яққол намуна қилиб Республикамиз Президентининг 1995 йил 5 январда чиқарган «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонини келтириш мумкин. Ушбу Фармонга асосан, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва уларни қайта ишлаш, халқ истеъмоли моллари, ишлаб чиқариш техник мақсадларга мўлжалланган маҳсулотлар ҳамда қурилиш материаллари ишлаб чиқариш бўйича, шунингдек, қурилиш фаолияти, таъмирлаш-қурилиш, маиший ва коммунал хизматлар кўрсатиш бўйича ташкил қилинган хусусий корхоналар давлат рўйхатидан ўтган кундан бошлаб дастлабки икки йил мобайнида фойда (даромад)дан олинадиган солиқдан озод қилинадилар.

– Бозор иқтисодиёти шароитларига ўтишимиз туфайли ҳаётимизда тубдан ўзгаришлар пайдо бўлмоқда. Талай кичик корхоналар тузилмоқда, уларни ривожлантириш йўлида қатор тадбирлар амалга оширилаяпти. Жумладан, биз ҳам ёшларни касб-ҳунарга ўргатиш учун янги пулли ўқув-консультатив маркази очган эдик. Айтингчи, марказимиз ҳам кичик корхоналар қатори саналадими, яъни ташкил этилганлигининг дастлабки йиллари солиқдан озод этиладими?

С.САДДИНОВ, Тошкент шаҳри.

– Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 15 февраль куни қабул қилинган «Корхоналар тўғрисида»ги Қонунида «корхона» тушунчасига қуйидагича таъриф берилган: «Корхона деб, мулкий ёки тўлиқ хўжалик юритиш ҳуқуқи бўйича ўзига тегишли бўлган мулкдан фойдаланиш асосида маҳсулот ишлаб чиқарадиган, уни сотадиган ёки айирбошлайдиган, ишлар бажарадиган, хизматлар кўрсатадиган ҳамда барча мулк шаклларининг тенглиги ва тортишувлилиги шароитида ўзининг фаолиятини амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширадиган, юридик шахс ҳуқуқига эга бўлган мустақил хўжалик субъектига айтилади». Яъни, корхона деб ҳисобланиши учун мустақил хўжалик субъекти бўлиш (давлат бюджетидаги эмас), ўзининг дастурига, банкда ҳисоб рақамига эга бўлиш ҳамда тегишли ҳокимликларда давлат рўйхатидан ўтиш талаб этилади.

Саволларга жавобларни Адлия Вазирлигининг катта маслаҳатчиси Б.ЯНГИБОЕВ тайёрлади.

Болалар бахтин кўрайлик битта осмон остида!

БИР ТИЛАГИМ ШУЛКИ...

«Инсон ва қонун» ...

Яқин-яқинларда биз ўз ҳақ-ҳуқуқларимиз поймол бўлиб келганлиги ҳақида дилдагини сўзлардик. Кўнгилдаги тилга кўчмасди. Яқинларгача қонунларимизнинг туриш-турмушдан узоқлиги ҳақида ўйлардик. Шукроналар бўлсин мустақилликка!

Шукроналар истиқлолимизга - тўрт йил ичида ҳақ-ҳуқуқимизни таъминлаб берадиган қонунларимиз чиқди. Президентимиз Фармонлари йўлчи юлдуз мисоли қарорлар мамлакат юзини кўрди. Одамлар қалби, ризқу-насибасини таъминлагувчи, балолардан ҳимоя этувчи қонунларимиз мақсадлар сари етакламоқда. Мана энди қўлимизда уларнинг мағзи-мазмунини тўлдириб, ҳақу-равон йўлни баён этгувчи, ҳуқуқларимиз қадри-қимматини оширгувчи «Инсон ва қонун» ҳафталик газетаси. У сиз билан биз учун, адолат йўлини излаётганлар, ҳуқуқимиз ҳимоячилари учун, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш йўлида меҳнат қилаётганлар учун айни муддао. Мустақиллик тарихига кириб келаётган газета ижодкор аҳлини ҳам бағоят шод этди. Умидим шуки, у ҳақ йўлида дадил қадам ташлайди.

Янги юридик газетага ўзимнинг энг қутлуғ тилакларимни билдирган ҳолда икки шеъримни ҳадя этаман.

***

Сизга айтар дил сўзим шу: нохуш кунлар кўрмангиз,
Асло номард қошида маъюсу мустар турмангиз.
Бўлмагай оламда инсонга виждондек ҳакам,
Юрингиз виждон йўлидан, ўзга йўлдан юрмангиз.
Дони йўқ буғдой мудом осмонга ўрлар дейдилар,
Мағзи пуч бошоқ каби беҳуда кўкрак кермангиз.
Маст этиб, не йўлга сизни бошламас кўнгил куйи,
Бу юрак амри, - дея турфа кўчага кирмангиз.
Дўсту ёр бисёр вале, ёри вафодор биттадир,
Ўзга бир ёр кўйида енгил хаёллар сурмангиз.....
Дам ғанимат, умр ўтар, қолсин изингиздан самар,
Баъзи инсонлар каби йилларни елга бермангиз!

***

Кўнглим яйрайди юртим, доноларингни кўрсам,
Сенга жонужаҳоним фидоларингни кўрсам.
Дилимга нур қуйилиб, ортадир ифтихорим,
Элим қўлидан топган ороларингни кўрсам.
Меҳру вафо барқарор сенинг бағрингда дерман
Барно, Оқила, Зуҳро, Лайлоларингни кўрсам.
Бахтинг тонги отгани рост бўлсин дейман, юртим
Бошингга қўниб турган ҳумоларингни кўрсам.
Диёнатнинг таянчи ўзингда деб билурман.
Даҳолик даъво қилмас даҳоларингни кўрсам.
Юрагинг дарё дерман, ёмонга инсоф тилаб
Қўлларинг очиб қилган дуоларингни кўрсам.
Фарзандинг бўлганимчун шукур дерман, Оҳунжон,
Ўзбек элим, шарқона дунёларингни кўрсам.

Охунжон ҲАКИМОВ.

Оламнинг ҳуқуқий нафаси

Сингапурда 12 дан 16 ёшгача бўлган қизлар ўртасидаги фоҳишабозлик жамоатчиликни ўта безавта қилаётган экан.

Ҳукумат бундай ахвол томир отаётганининг олдини олиш учун тун бўйи ёшлар учун комендантлик соати жорий этибди. Мактабларда, ёшлар орасида тушунтириш ишлари олиб бориш учун мутахассисларни йўналтирибди. Бундай ахволнинг бош сабаби очлик ёки моддий етишмовчилик эмас, балким ёшларнинг "эркин секс'' учун эрмак ахтариши деб тан олинибди.

***

Малайзияда шариат муаллими Абу Толиб Харун деган шахс устидан суд жараёни бошланди. У 10 та хотин олганликда айбланади. Суд бошланганда 17 та боласи бўлган, ҳозир, хотинлари яна тўртта туғиб болалари сони 21 тага етибди.

Маълумотларга кўра айбдор шариат бўйича 4 та хотинини никоҳига олиши мумкин бўлган. Лекин Абу Толиб бу талабни бузган. У қолган 6 та никоҳни "никах мутаах'' яъни вақтинчалик никох тарзида расмийлаштирганини айтиб ўзини оқлаётган экан. 10 та хотин хам эри тарафида, уни озод этишни талаб қилишган. Фақат бир қайнонаси - олтинчи хотинининг онаси: - Абу муаллим эмас, у жинсий шудгорчи қароқчи, унинг ўрни турмада'' деяётган экан...

***

Хитой пойтахтида май ойидан бошлаб полиция патруллиги тартиби ўрнатилган. Патрул ҳар қандай шахсни тўхтатишга, хужжатларини текширишга, ҳар қандай кўча жанжали ва тўполонларни куч билан бостиришга, ҳуқуқбузарларга 200 дан 1 минг юангача жарима солишга ҳақли эканлиги ҳуқуқи белгилаб берилган.

Фахрийларни қутлаймиз!

Муҳтарам
САРКИСЯНЦ Георгий Павлович
ҳамда ОЧИЛОВ Ўроқ Очилович!

Сизларнинг Мустақил Ўзбекистон Республикаси истиқлоли ва адолатли йўлида сарф этган кўп йиллик ҳалол ва шарафли оғир меҳнатингизни юксак қадрлайди ва жонажон Республикамизга қонунчиликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг қонунлар билан ҳимояланадиган ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилган ҳамда оқил судловни таъминлашда етук ҳуқуқшунос мутахассисларни тарбиялашда масъулиятли ишларингизнинг нишонасидир.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳамда «Ҳаёт ва қонун» журнали таҳририяти Сизларнинг 70 ёшлик таваллудларингиз билан чин қалбдан қутлайдилар.

Ишонамизки, Сизлар бундан кейин ҳам жамиятимизга етук ҳуқуқшунос мутахассисларни тарбиялаб етказишингиздек шарафли ва масъулиятли вазифангизни оғишмай амалга ошираверасизлар.

Муҳтарам
РАҲИМОВА Оҳу Абидовна!

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва «Ҳаёт ва қонун» журнали таҳрир ҳайъати Сизнинг истиқлол ва адолат йўлида сарф этган кўп йиллик самарали, виждонан ва ҳалол меҳнатингизни, шу билан бирга 65 йиллик таваллудингиз билан муборакбод этади.

Сиздек саҳий ва олижаноб қалб эгасига узоқ умр, сиҳат-саломатлик, битмас-туганмас оилавий бахт тилаймиз. Келажакдаги орзуларингиз амалга ошишида тилакдошмиз.

Азиз
РИХСИБОЙ ҚОЗОҚБОЕВ!

Мустақил Ўзбекистон Республикамиз истиқлолининг қутлуғ 4 йиллигида Сизнинг 50 йиллик таваллудингиз билан қутлаб, юртимизда қонунчиликни мустаҳкамлаш фуқароларнинг қонунлар билан қўриқланадиган ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишни қутлуғ ва масъулиятли ишингизда улкан зафарлар тилаймиз.

Ўқинг, бу қизиқ!

ЎЗИГА КУШАНДА АЖДАҲО...

Пул тушунчаси ғоят қадимий ва қизиқ тарихга эга тушунчадир. Қадим замонларда, эрамиздан аввалги антик даврда инсоният пул нималигини билмас, тўғриси, пулга эҳтиёж ҳам йўқ эди. Инсон ов қилар, ўлжасининг гўштини еб, терисидан ўзига кийим тикар, шох-шабба ва тошлардан кулба ясар, ўрмондан ўтин териб, гулхан ёқар ва шу тариқа ҳаёти тинч, маъмур ўтарди. Аста-секин ибтидоий жамоаларда ов қилинган нарсаларни ва ясалган буюмларни алмашиш, бошқача қилиб айтганда мол айирбошлаш пайдо бўлди. .

Хўш, савдо муомаласида воситачи бўлган «барча ҳуқуқларга эга» чинакам пул қачон ва қай тариқа пайдо бўлган? Бугунги кунимизга ўтиб келгунича пул ўз бошидан нималарни кечирган?

Бу саволларга жавоб бериш учун тарихнинг янада кўҳна саҳифаларини, тобора чуқурроқ илдизларини кўришимиз керак бўлади.

Кўҳна Суриянинг энг қадимий шаҳарларидан бири Халабнинг мағрибида, шундоққина Ўрта денгизнинг соҳилида юнонча Библос деб номланган тош қалъа вайронаси бор. Бу номни араблар ўзгартириб, V асрдаёқ «Жабал» деб атаганлар. Қалъа дарбозасининг чап томонида, нураб тушган деворнинг катта тошларидан бирига ғалати ва сирли бир тамға зарҳал билан туширилган даҳшатли аждарҳо ғужанак бўлиб олиб, ўз думини тишлаган ҳолда ўзини ўзи ейиш тараддудида эканлиги тасвирланган...

Бу дунёдаги энг биринчи пулнинг тамғаси.

XVII асрдан дунё бозорида яна бир янгилик - қоғоз пул пайдо бўлди. Аввал Америкада, кейин Оврупада жорий этилган қоғоз пуллар XVIII аср охирида Россия империясига кириб келди. XIX асрнинг иккинчи ярмида Ўрта Осиёни истило қилиши билан Россия бу ерга ўзининг рублини олиб келди. Олтин, кумуш, мис тангаларда савдо қиладиган Ўрта Осиё халқлари «Николай пулига» ҳам эга бўлди. Ўзбекистонда қадимдан уч хил пуллар: Хоразмшоҳ Муҳаммаднинг қуръон оятлари битилган кумуш дирҳамлари, Амир Темурнинг уч халқа туширилган ва «Куч ҳақиқатда» шиори ёзилган олтин тангалари ҳам Амир Олимхоннинг мис динорлари асосий савдо-сотиқ воситаси бўлиб келган.

Ҳайрулло НУРИДДИНОВ.

PATENT - SERVIS
INNOVACIYA MARKAZI

ИННОВАЦИЯ МАРКАЗИ

- ТОВАР БЕЛГИСИ
қайта ишлаш, хужжатларни рўйхатдан ўтказиш тайёрланади, суғурта.
- ФИРМА УСЛУБИ
фирма бланка қоғозлари, визитка қоғозларини тайёрлаш
- ИНТЕЛЛЕКТУАЛ МУЛК
рўйхати учун ҳужжатларни тайёрлаш
компльютер программалар рўйхатга ҳужжатларни тайёрлаш
- ЛИЦЕНЗИЯ ШАРТНОМАЛАРИ
- ИШГА ОИД ТЕЗКОР АХБОРОТ
(газета ва журналларни элтиб бериш кафолати билан)

PATENT - SERVIS

- ХОРИЖГА КЕТУВЧИЛАР СУҒУРТАСИ
пул ўтказиш йўли билан сўм орқали
- ПРОГРАММАЛИ МАҲСУЛОТ "1-С-БУХГАЛТЕРИЯ"
- ИШБИЛАРМОН, ҲАРАКАТЧАН КИШИЛАРНИ
- ТАНЛОВ АСОСИДА ҚАБУЛ ҚИЛАМИЗ

Биз Сизни соат 9-00 дан 17-00 гача кутамиз
манзилимиз: Ю.Фучик кўчаси 2-а, 101, 103 хоналар
тел: 36-03-69, 56-86-94, 36-04-69

диспетчер тел: 67-75-73, 64-03-39, 63-40-42, 78-78-03.

PATENT - SERVIS
INNOVACIYA MARKAZI

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМДОНЛИК КЕРАК

Диққат : янгилик

Мустақил Ўзбекистонимизнинг 4 йиллигини нишонлаш арафасидамиз. Тарих учун қисқа фурсат бўлган шу тўрт йил ичида юртимиз ҳаётида ҳам ижтимоий-сиёсий, ҳам иқтисодий-маънавий ўзгаришлар юз берди. Иқтисодиётимиз йил сайин ўсиб бораётгани, аста-секин бозор иқтисодиёти шароитларига ютуқлар билан ўтиб бораётганимиз яққол кўринмоқда. Шу тўрт йилда Ўзбекистонимиз шунчалар ютуқларга эришдики, жаҳондаги баъзи давлатлар бундай ўзгаришларга ўн йиллар ҳатто юз йилларни босиб ўтганига гувоҳмиз.

Кундан-кунга кўплаб қўшма, кичик ва ўрта корхоналар ташкил этилмоқда. Уларга ҳар қадамда тўғри иш юритиши ва ривожланиши учун давлатимиз томонидан чиқарилган бир қатор қарорлари орқали ғамхўрлик қилаётганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Республикамизда мулкчилик ва тадбиркорлик, хусусийлаштириш ва ижара тўғрисидаги қатор қонунлар қабул қилингани, ташкил этилганлигининг дастлабки йиллари солиқдан озод этилишлари шу ғамхўрликнинг амалдаги натижасидир.

Давлатимиз мустақилликни қўлга киритишидан аввалги қонунларида бунинг акси бўлганлиги, яъни, кимда-ким тадбиркорлик билан шахсий манфаати йўлида мустақил бирор нарса ишлаб чиқарса, ўша давр Жиноят Кодексининг айрим моддаларига кўра жиноий жавобгарликка тортилар эди.

Аммо, кейинги вақтларда давлатимиз қабул қилган қонунларни тўғри англамай, баъзи қуйи ташкилотларда иқтисодий ислоҳотларни қўллаб-қувватлаган ҳолда, уларга риоя этилмаётгани ёки амалга оширишда хато камчиликларга йўл қўйиб, бошлаган ҳайрли ишлари узоққа бормай «бозори касодга» учраётган корхоналар ҳам бор. Уларнинг ишларини ўрганиш ва лозим бўлган керакли ёрдам кўрсатишда Республика Адлия Вазирлигининг ҳам хизмати бор.

Шу сабабли Тошкент Давлат иқтисод университети қошидаги малака ошириш институти олим ва ўқитувчилари томонидан ташкил этилаётган «Бозор муносабатлари ўқув консультатив маркази» ҳам очилмоқда.

Биз марказнинг ташкилотчиси ва директори, доцент Боқиев Абдушукур Раҳимович ва етакчи иқтисодчи олим, профессор Ҳикматилла Алимов билан ана шу хусусда суҳбатлашдик.

- Абдушукур Раҳимович, бозор муносабатлари ўқув консультатив марказини ташкил этибсиз. Бу жуда замонавий ҳаётга монанд долзарб ҳаракат деб ўйлайман. Марказни очишдан мақсад ва унинг асосий вазифалари устида тўхталсангиз.

Мақсадимиз ушбу масалаларда тадбиркорликка енг шимарган дўстларимизга ёрдам беришдир.

Кейинги пайтларда тадбиркорлар томонидан ташкил этилаётган хусусий, кичик ва ўрта корхоналар банкротга учрамоқда. Сабаби шу турдаги корхонани бошқараётган раҳбарлар етарли даражада билимга эга эмаслигидир. Бундан ташқари 1995 йил 29 июнда қабул қилинган «Бозор ислоҳотлари талабларини ҳисобга олган ҳолда қишлоқ ёшлари касб-ҳунар таълимининг йўналишини ўзгартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарорга асосан қишлоқ ёшларини янги мутахассисликларни эгаллашида, уларни иш билан таъминлашдаги иккинчи мутахассислик, менеджер-иқтисодчи, ҳисобчи, менеджер-тадбиркор каби йўналишлар бўйича тайёрлаш ниятидамиз.

– Ҳикматилла ака, марказда қандай маълумотга эга бўлган ва қайси соҳа вакилларини тингловчилар сафига қабул қиласизлар?

– Биз марказга қизиқиб, интилиб келган, барча соҳадаги, ёшидан, маълумотидан қатъи назар тадбиркорликка бел боғлаган ва унда ўзида имконият хис қилган барча кишиларни қабул қиламиз.

Марказ Низомига асосан ўқиш бир неча кўринишда, турли муддатда ўтказилиши мумкин. Масалан, бир ҳафталик семинарларимизни тинглаган тадбиркорлар учун алоҳида ўқув машғулотлари ташкил этилади ва уларга сертификатлар берилади. Уч ой, олти ой ва бир йил муддатли машғулотга қатнашганларга эса, якуний синовдан ўтказилгандан сўнг диплом берилади. Ўқув машғулотлари университет ректорати томонидан тасдиқланган режа асосида ва тингловчиларнинг таклиф-истакларига кўра тайёрланадиган амалий машғулотлар билан етук олим, педагоглар, Республикада таниқли раҳбар ва мутахассислар, чет эл илмий ва амалий иш тажрибасига эга бўлган устоз-иқтисодчилар томонидан олиб борилади.

– Абдушукур ака, сиз ташкил қилган ўқув марказининг Республикамизда мавжуд бошқа шундай марказлардан қандай фарқи бор?

– Фикрингизни тушундим. Юқоридагиларга қўшимча қилиб айтмоқчимизки, Президентимизнинг кейинги фармонларида мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва корхона, ташкилотлар, бирлашмаларни давлат мулкичилигини хусусийлаштиришга оид фармонларини ҳаётга татбиқ қилиш борасидаги керакли ҳужжатларни тайёрлаб беришгача бўлган жараённи ва уларга амалий ёрдам бериш, мулк эгасига бериладиган ордерни олиб беришгача бўлган жараёнларни ҳал этишда ёрдам бериш кўзда тутилган.

Ўқув марказимизнинг энг асосий мақсади, халқ хўжалигига малакали тадбиркорларни етказиб беришдир.

–Машғулотлар қандай тартибда ўтказилади?

– Машғулотлар тингловчилар истагига кўра, университетимизда, лозим бўлса, жойларда, вилоятларда ҳатто, энг узоқ районларгача мутахассисларимиз бориб, тузилган шартномага асосан олиб борилади. Машғулотлар кенг кўламда компьютерлардан фойдаланган ҳолда, бухгалтерия ҳисоби масаласида, фаол ўйинларни қўллаш, бизнес режаларни тузиш каби умумий доираси кенг методик қўлланмалар асосида олиб борилади. Кейинчалик марказ қошида кичик ва ўрта бизнесга оид ишлаб чиқаришни ҳам ташкил этмоқчимиз.

- Сизларга бошлаган ҳайрли ишларингизда муваффақиятлар тилаймиз.

Маъруфа АЗИЗОВА,
«Инсон ва қонун»
махсус мухбири.

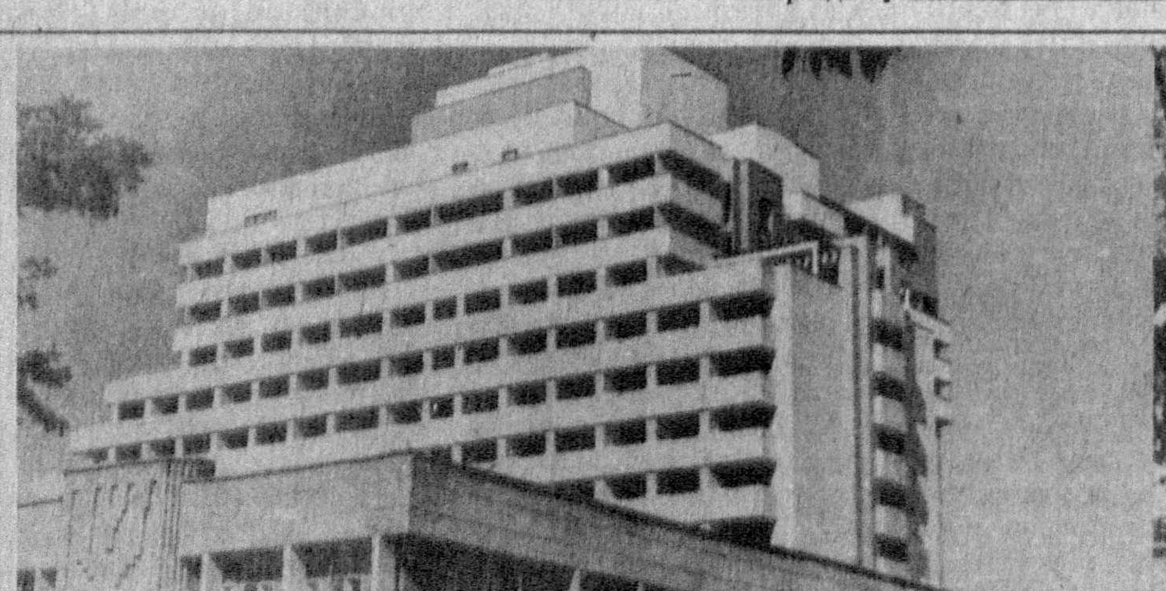

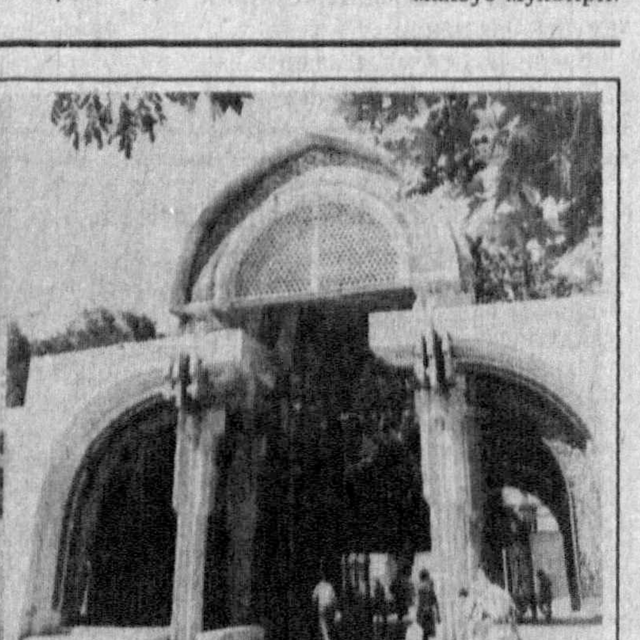

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ «ҲАЁТ ВА ҚОНУН» юридик журнали.

Бош муҳаррир Мурод АВЕЗОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Нурилла АЛИМОВ,
Мирбаҳодир БАДАЛОВ,
Козим КОМИЛОВ,
Исҳоқ МАРДОНОВ,
Йўлдош НАЗАРОВ,
Эркин НОРГИТОВ,
Саттор ОТАХЎЖАЕВ,
Абдусамад ПОЛВОНЗОДА,
Мавжуда РАЖАБОВА,
Шухрат РУЗИНАЗАРОВ,
Обиджон.ТУРҒУНБОЕВ,
Жўрақул ТОШҚУЛОВ,
Равшан ҲАЙДАРОВ,
Абдуқодир ЭРГАШЕВ.

Индекс: 64579
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмда, офсет усули билан 10.000 нусхада «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди.
Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Сотувда эркин нархда

Навбатчилар:
Н.Алимов,
М.Азизова,
М.Бадалов.
Компьютерда оригинал-макет тайёрловчи М.Разакова,
компьютерда терувчи Д.Нормирзаева.

Манзилимиз: 700047, Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси, 5-уй.
телефон: 33-24-41.
«Инсон ва қонун» газетаси 1995 йил 29 августда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 141-сон билан рўйхатдан ўтган
Заказ № Г-0429